

CIUTATS DE CATALUNYA

Berga de la Patum

Cal, primerament, que el lector pronuncii bé aquest nom: Berga. Els barcelonins, o aquells que es donen l'aire d'ésser-ho, pronuncien Bèrga, amb una è clarament oberta; els bergadans pronuncien Bèrga, amb una è fortament tancada, d'un so semblant al que té el dígraf francès eu. La pronunciació correcta és amb una e breu, ni oberta ni tancada: Berga.

Berga és una ciutat de mig to molt sostingut. No és a la muntanya ni al pla. Als seus peus moren els darrers camps de blat

sada a tot arreu. En canvi, la comunitat sacerdotal, presidida pel senyor rector, gelsa dels seus privilegis, que daten d'una època molt llunyana, ha arribat a portar al Tribunal Suprem de la Rota, a Roma, un plet contra el senyor bisbe de Solsona. El bisbat s'ha commogut fins als fonaments: el senyor bisbe ha perdut el plet. I, ara, en revenja, ha processat canònicament el rector de Berga. El fall encara no ha estat dictat i tot Berga s'apassiona per aquest procés i pren partit, generalment, a favor

afineu bé l'oida potser sentireu aquesta exclamació: «Jesús, Maria, Josep! Quin escàndol! On hem anat a parar amb aquesta república!»

I bé, qui llegeix a Berga? Segons estadístiques facilitades per la senyoreta bibliotecària de la Caixa de Pensions, hi ha un terme mitjà de 1.700 lectors cada mes repartits de la manera següent: 400 homes, 300 dones, 900 infants. Però com que les estadístiques facilitades per les biblioteques ens donen, més que el nombre de lectors de cada població, el nombre de les vegades que s'obre la porta de la sala de lectura, el lector no avesta a aquesta mena d'estadístiques es pensarà que a Berga es llegeix molt més del que en realitat es llegeix. Fixeu-vos-hi bé i veureu que els 68 lectors diaris que passen per la biblioteca resten reduïts a 34, car a la tarda es repeteixen, generalment, els del matí. D'aquests 34 caldrà restar-ne tots aquells que entren i surten diverses vegades i ens trobarem amb vint-i-cinc lectors. I caldrà restar-ne, encara, si volguéssim ésser rigorosos, tots aquells que hi van a estudiar la lliçó. I, ara, que llegeixen els bergadans? Per cada cent novel·les es llegeix, a la biblioteca, una obra de religió — a Berga hi ha 50 sacerdots —; 10 de ciències socials; una de belles arts; 12 de filologia; 10 de ciències pures; 10 de ciències aplicades, i 25 d'història i de geografia.

El mes de setembre és el que presenta el nombre més gran de lectors i, sobretot, de lectores a la biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Berga. Són els últims dies de l'estiu i el bon vi vell de l'agost ha excitat molts cors i ha encès moltes imaginacions. El cornetí del vals del flirt estival crida amb sordina en el fons del fons de molts cors joves, i en el silenci d'aquella petita sala angular de lectura, són molts més els que cerquen refugi en el gran amic de sempre: el llibre.

Berga presideix un districte eminentment industrial, una mica agrícola i forestal, i, amb les mines de Figols, carbonífer. La ciutat té un bon volum comercial, una població tèxtil important, un negre cirabotes, però

Berga té l'esquena enganxada a la muntanya de Queralt

esglaonats en un vessant molt suau, airejats pel vent del sud que hi arriba conduït per la Conca del Llobregat. Berga té l'esquena enganxada a la muntanya de Queralt, i les tramuntanes hi passen de biaix. Però quan els vents s'hi arremolinen, els carrers de la ciutat són el centre d'un tifó oriental. Seguint per aquest camí diríem que la formació dels barris extrems de Berga sembla deguda a una rotació vertiginosa del nucli central que ha llençat edificacions per si per llà. Totes les entrades a la ciutat porten al carrer Major i el carrer Major a la vella plaça de Sant Pere, l'escenari de la Patum.

Però què té Berga que ha robat el cor de tanta gent? Anar a Berga és com anar a ciutat. Pels joves del poble de la comarca, les noies de Berga ciutadegen. Pels comerciants, els industrials i els pagesos, Berga és la residència dels dos notaris, els cinc advocats i el registrador de la propietat. Aquesta posició privilegiada de Berga ha encès moltes enveges, estimulat moltes competències. Gironella, per exemple, la petita i simpàtica competidora de la capital del Bergadà, va provar de fer la Patum, ja fa alguns anys. Hom va adquirir un gegant i una geganta, una mula guita, cap-grossos i centenars de petards. Aquest espectacle manllevat va fracassar tan sorollosament que encara avui els de Berga ho retreuen.

La Patum necessita el clima especialíssim de la plaça de Sant Pere, i una tradició tan llarga que solament aquí pot constituir un espectacle interessant. La tradició és, certament, llarga; ja ho diu la dita: a Berga, Patum i vi. Quant al clima de la plaça de Sant Pere, no direm sinó que en aquesta placeta hi ha de tot: l'església, dic, la catedral de Sant Pere, l'Ajuntament, el jutjat municipal, la presó del districte amb l'advertiment: «Odia el delicte, compadeix el delinqüent», una botiga de cada mena, el centre d'Esquerra, un quiosc de periòdics i el col·legi del doctor Saló. La placeta de Sant Pere té capacitat per a un miler de persones ben premsades, però el dia de la Patum hi caben tots els bergadans: i deu mil forasters.

No és estrany que en aquesta placeta on hi cap tothom les categories es confonguin i s'arribi a contactes insospitats. Un any, el dia de Corpus, que és el dia de la Patum, l'Ajuntament era a les escales de Sant Pere i el senyor rector a la gloriosa comunitat de Berga, al balcó de l'Ajuntament. Un altre any, el dia 7 d'octubre, l'Ajuntament era a la presó, dues portes més avall.

Ara, passat aquells trbsals, el ritme de la ciutat torna a ésser reposat, lent, sota els xafecs primaverals. Dona idea d'aquest repòs beatífic la secció *El pa dels pobres* de la revista mensual *El Coró de Sant Antoni* publicada pels pares del convent de Sant Francesc. Els devots del sant fan públic llur agraïment pels favors rebuts i li prometen almoines pels que esperen rebre. Copiem del número d'abril: «Glorios Sant Antoni: us dono l'almoina de 4'25 pessetes pel Pa dels Pobres. Veneu-nos i doneu-nos feina. Feu que aquells melons vagin bé. Guardeu-nos de tot mal.» Els pares franciscans han portat sempre una vida repo-

del senyor rector, els anticlericals i tot. Per què? Simplement, es tracta de la defensa d'un privilegi de la ciutat: que els sacerdots de Berga en siguin fills. I quan es tracta de defensar els privilegis de la ciutat, els bergadans vibren com un de sol. I des del punt de vista de la convivència, el fet

La Patum a la Plaça de Sant Pere

que els capellans de Berga en siguin fills, té molts avantatges, entre els quals el següent: mossèn Freixes, el xantre que dissortadament s'ha quedat sense veu, em deia:

«Els capellans no hem estat mai gaire respectats a Berga, però quan els temps han canviat, no ens han insultat com passa en altres llocs, ni ens han assassinat com al rector de Navàs, que era un home molt respectat.»

Procuradors, advocats, notaris, metges, registradors de la propietat, veterinaris, mestres i secretaris d'Ajuntament i de jutjat havien donat a Berga aquell to que la gent anomenada de professions liberals han portat a les petites ciutats de Catalunya, to que, per entendre'ns, anomenarem ciutadegar. I aguantar aquest to no és pas sempre fàcil en una ciutat de muntanya! Però l'home de professió liberal preferia morir pobre de solennitat a permetre, per exemple, que la seva dona treballés, encara que fos també en una professió liberal. Al bon burgès del vell temps li semblava que en patia el prestigi de la seva classe. Però els temps han canviat i allò que per als nostres pares hauria estat un curiós motiu d'escàndol, avui no sorprèn ningú, ni a Berga, on l'abundància de les mestresses permet a advocats, notaris i metges d'escollir per esposa una dona que, de passada, pot contribuir, en aquesta època de crisi, a arrodonir el pressupost familiar. Només alguna vella rànica sentíreu que diu a la seva visita: «Sap, la senyora del senyor notari? treballa...! I si

no serà mai una població de to fabril com d'altres pobles de la conca de l'Alt Llobregat. Berga és una ciutat de mig to, la vida s'hi escola entre un dolc no fer res i una activitat sense pressa. El vent tou del sud hi ha portat, en els últims anys, soroll, agitació de màquines, una mica de pols de ciment i fines volianes de cotó. Predomina, però, el vent sec del nord, que baixa de les soledats del Cadí i és olorós dels pins de pinya de Queralt quan arriba a les teules rogenques de la ciutat.

El riu Llobregat i el tren que el segueix paral·lelament, en tots els reconcs i reconcs, no arriben a Berga, passen de llarg. Aquest fet prestigiós — i no és paradoxal — la capital del nord, fa que Berga sembli una ciutat més de muntanya del que realment és. I anar a Rasos de Peguera a l'hivern o a Corbera a l'estiu sembla un viatge extraordinari a 110 quilòmetres de Barcelona. El nostre amic, l'honorable conseller senyor Pere Mestres, va dir, en una nota que els bergadans consideren famosa, que no havia pogut arribar a Gòsol, on volia estudiar un pla de vies de comunicació, perquè transitar per aquells camins a cavall d'una mula era jugar-se la vida. Els barcelonins prenen les muntanyes del nord de Berga per un Ever-rest inexplorat.

Cada home ha nascut un aventurer o té els instints ben arrelats a terra. Els bergadans pertanyen a aquesta darrera categoria, evidentment. Berga serà bergistana fins a la fi dels segles. Els bergadans que han volgut aixecar el vol, han liquidat una fortuna llastimosament si eren capitalistes i no han arribat a guanyar ni una flor natural a Barcelona si eren poetes. Solament en política els bergadans han sobresortit, i és que en aquest camp de l'activitat humana la ciutat ja té una tradició i àdhuc una escola: en matèria d'ideologia precisament la primera i la darrera paraula del bergadà és: conveniència, en el millor sentit de la paraula, naturalment. Sí, com diu Keyserling, l'anglès és psicològicament parlant, més a prop de l'animal que de l'europeu, els bergadans són uns anglesos magnífics.

Berga és una ciutat exclusiva i els bergadans uns bons vivants. El tastet sol ja els acredita el paladar. Ciutat de repòs, de calma, té dues cares: riallera, franca per la població flotant que, sobretot a l'estiu, pullula pels carrers i s'escampa pels camps, les fonts i les muntanyes; i una cara de ciutat tancada, amable sense cordialitat, curiosa, que s'adiu molt bé amb aquells carrers estrets sota la pluja fina d'hivern, persistent, freda, que és neu a Rasos de Peguera.

RAMON PEI

Telèf. de MIRADOR: 24647

ELS AMOS DEL MÓN

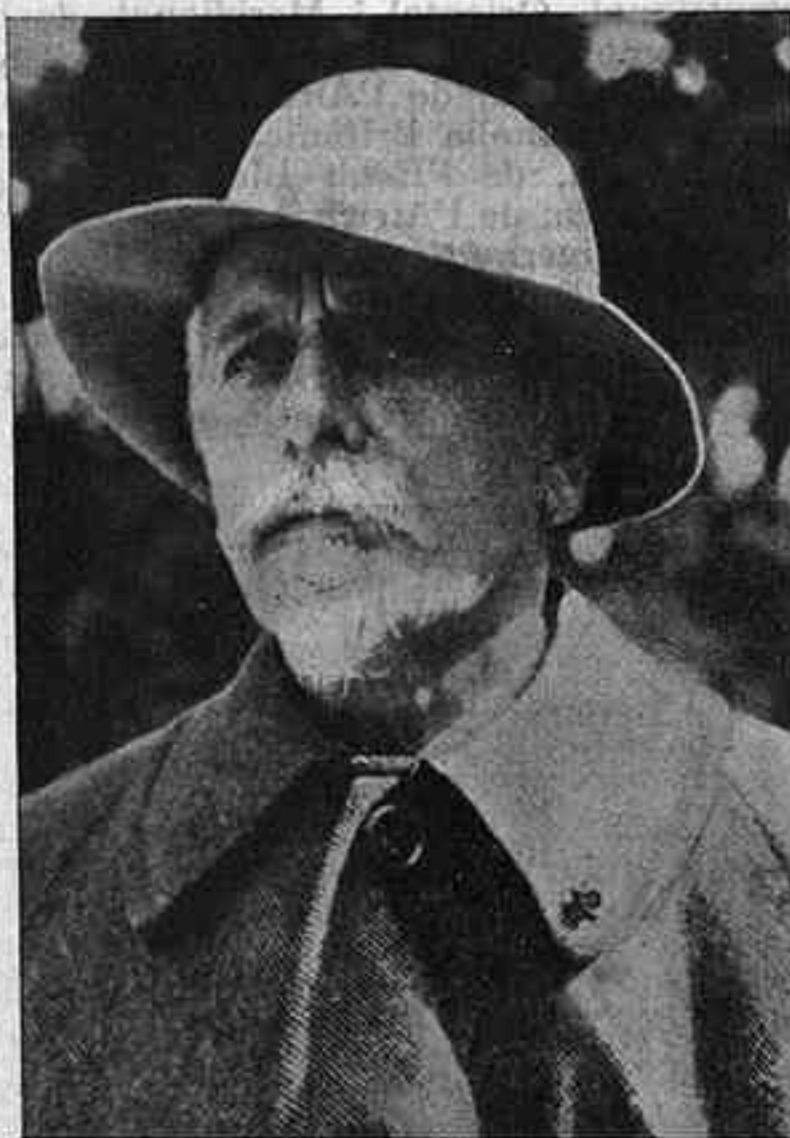
La Vickers de milions tentaculars

La Vickers Ltd. és actualment una companyia britànica el capital total (accions i obligacions) de la qual és de setze milions de lliures esterlines. Però la Vickers controla altres societats (o bé hi posseeix un nombre d'accions que equival al control), la qual cosa porta la puixança real del seu capital a més de vuitanta-cinc milions de lliures esterlines.

I aquesta colossal societat deu la seva grandesa, abans que res, a un comerciant grec d'origen obscur.

UNA ASSOCIACIÓ FRUCTUOSA

Cal remuntar a 1867, tres anys abans de la guerra franco-prussiana. En tal any, una

Sir Basil Zaharoff

petita companyia de metalls, fundada per George Naylor, fou registrada sota el nom de Vickers, Lons & Co., amb un capital de 150.000 lliures esterlines. Quatre anys més tard, cap a l'època en què Bismarck dictava la pau a París i, per desgràcia seva, anexionava l'Alsàcia-Lorena, la firma portava el seu capital a 500.000 lliures.

Saltem cosa de vuit anys i arribem a la guerra següent: Grècia i els Balcanis lluiten contra Turquia, mentre que Turquia i Rússia es disputen el control de l'Orient. Era un terreny fecund per a la venda d'armes, i, ben instal·lat al cor d'aquest terreny, es trobava un corredor representant de la Nordenfeldt Company, que fabricava canons de tir ràpid i altres enginyers. Zaharoff era un geni en el seu gènere, les gestes del qual havien de cridar per força l'atenció d'una firma a la cacera de comandes, i cridà la de Vickers, Sons & Co. Entraren en relacions.

Durant la guerra russo-japonesa, Anglaterra, aliada del Japó, venia material als russos com qui ven llonguets. Zaharoff havia lligat caps entre la Vickers, la Saint Petersburg Iron Co. i altres cases d'armes de Rússia.

Les comandes eren de cuirassats, de canons, de plaques de blindatge. Zaharoff havia negociat també un arranjament entre Schneider del Creusot, del qual tenia accions. Aquesta combinació internacional permeté que uns quants soldats britànics es fessin matar a Gallipoli per material de guerra Vickers venut als turcs. I, incidentalment, el Banc Otomà, en el comitè del qual tenen participació els directores de la Vickers, llança un emprèstic turc a Anglaterra, emprèstic destinat, entre altres coses, a pagar a la Vickers el material proporcionat als turcs justament poc abans de la guerra. És veritat que, a tall de compensació, Krupp trametia a la Vickers una nota del que li devia per cohets, etc., i altres patents utilitzades contra les tropes alemanyes durant la guerra.

EL BALANÇ ACTUAL

Avui dia, per l'intermedi de les societats subsidiàries Armstrong, la Vickers compta amb cinc grans fàbriques d'avions. Per la direcció i les accions que en té, controla les construccions navals Cammell Laird i Vickers Armstrong. Acers ràpids, canons de fusell, bales, etc., són també fabricats per diferents grups de la Vickers.

Vickers Armstrong té també el monopoli dels tancs, i el dels tractors, vagons militars i material militar rodant, pel control de la Metropolitan Cammell Carriage Wagon & Finance Co.

Això pel que fa als armaments a Anglaterra. Les relacions amb les cases estrangeres no són, versemblantment, tan estretes com abans de 1914. De totes maneres, la Vickers ha conservat interessos considerables en fàbriques d'armes de fora d'Anglaterra, i se'n poden trobar rastres Així, segons informes financers que era possible procurar-se fa alguns mesos, la Vickers-Terni d'Itàlia, la Resitza de Romania, la Sociedad Española de Construcción Naval i la Japanese Steel Works; aquesta darrera forma part de la gran empresa Mitsui.

A més d'aquests interessos en cases estrangeres, la Vickers té acords amb Schneider, Krupp i l'Electric Boat Company of America. Aquesta darrera societat posseeix patents importants i contractes relatius a submarins amb tot de països. Els acords de la Vickers amb les dues altres societats, sense cap mena de dubte, fan referència a primes sobre patents i bescanvis.

EL CONSELL DIRECTIU

Els membres del Consell directiu, les persones que estan darrera la Vickers, la direcció activa de la firma, es componen d'homes que ocupen llocs importants en l'exèrcit i la marina i homes relacionats amb l'alta finança.

El president és l'Honorable Sir Herbert Lawrence, que té la graduació de general i fou el cap d'estat major de Sir Douglas Haig a partir de gener de 1918. És, també, president del Banc Romanès i forma part del Comitè de Londres del Banc Otomà. (Schneider està representat en el Comitè de París d'aquest mateix Banc.)

El comandant Sir Charles Craven, el director encarregat de les construccions navals, és un expert en submarins. Serví en la marina de 1900 a 1912; en 1914 prengué el servei i fou desmobilitzat en 1916, a petició de la Vickers, per a tornar a les drassanes de Barrow. A més de la seva important situació a la Vickers, forma part dels Consells d'administració de disset altres companyies relacionades amb la finança internacional i les construccions navals i alguns grans societats estrangeres, de les quals una a Sèrbia i dues a Espanya.

El tinent coronel I. B. Neilson, vice-president, compta també amb una llarga i brillant carrera militar.

Un altre dels dirigents de la Vickers és el general Sir Noel Birch.

EL 50 PER CENT PACÍFIC

Quan la darrera assemblea general, el president de la Vickers declarà que el 50 per cent dels productes de la firma eren de naturalesa comercial i no tenien res a veure amb els armaments. Què vol dir aquest 50 per cent pacífic? Es tracta dels accessoris de destileria i fàbriques de cervesa, purificadors d'oli, instruments científics, maquinària agrícola, vaixells mercants, bateries de cuina, en una paraula, tot el que comporta acer o motors. Al local de la Vickers, a Westminster, la casa exposa aquests 50 per cent. Estan al costat dels instruments de mort, els altres 50 per cent.

Un jove venedor us demostrarà amb entusiasme la superioritat d'una metralladora que mata millor que una altra. Després, si voleu, us durà a l'exposició de bombes, (molt modernes), que és al costat. La producció pacífica de la Vickers és d'una qualitat admirable, i l'altra és diabòlica en la seva perfecció i la seva enginyositat.

JEAN ODIER

(Copyright by Agence Littéraire Internationale)

CASA REÑE
COPIES a màquina

CIRCULARS
amb multicopista a preus reduïdíssims

MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàlics

Correu: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
Tele: "Carbur" Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya); OXIGEN 99% DE PURESIA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova; FERRO MANGANES; FERRO SILICI; SOCARRIMAT I SECAT de fide i peces de seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

FIRA DE BARCELONA

Cada dia festes La Fira és dinamisme Cada dia sorteigs

La Fira és atractiva

La Fira és la demostració de la nostra potència econòmica

Aneu cada dia a la Fira Ajudeu-la

Palaus 1 i 2 de Montjuïc Visiteu-la

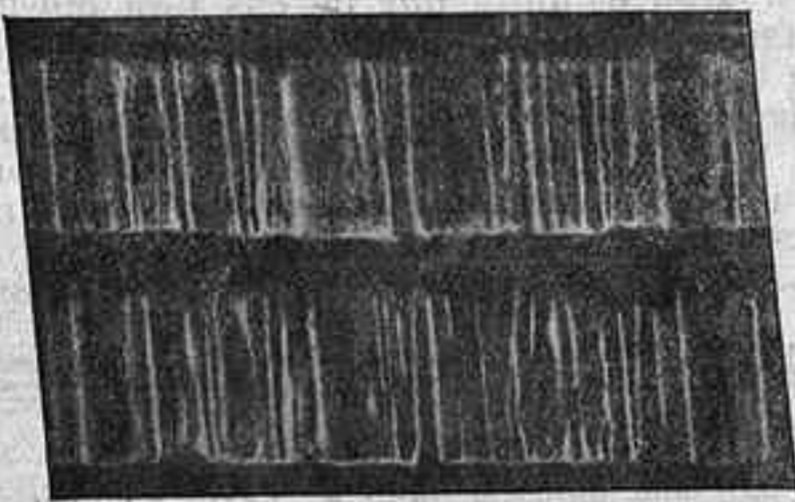
Recordeu que és l'última setmana de Fira

ARA QUE TORNA L'ORDRE PUBLIC

“Crim o suïcidi?”

Quan el senyor Portela Valladares es rendia a l'evidència que Catalunya era una cosa viva, i proclamava, la nit del 16 de febrer, que no hi havia més camí que el de tornar a Catalunya la seva autonomia, no es va estar de dir que naturalment, menos el orden público. Aquest naturalment era tan sentit, que el mateix dia 7 d'octubre de 1934 ja era un axioma per tota la gent d'ordre... i per alguns del desordre i tot.

Mireu: tota bala, en sortir del canó de l'arma amb la qual és disparada, presenta un senyal inconfusible que la diferencia de qualsevol altra, mentre aquesta altra no sigui disparada amb la mateixa arma. Això és degut a les finíssimes ratlles que sempre existeixen en les peces metàl·liques de la part interna del canó que l'arma ja dona per ben polit: les estries de l'interior del canó, les extremitats del percutor, de l'ungla de l'extractor, i del ressort que trasllada els cartutxos.

Identificació de bales disparades amb revòlver «velodog»

En l'esfera particular, els lectors de MIRADOR ja recordaran probablement el cas del doctor Lluís Delclós, el radiòleg tarraconès que no ha parat fins a trobar un nou mètode d'identificació tan extraordinàriament subtil que pot identificar un subjecte adhuc mil vuit-cents anys després de la seva mort. Naturalment, un s'hi entusiasma: Com és que encara no s'ha implantat el mètode Delclós? Però els qui haurien de

Identificació de bales disparades amb pistola «browning»

respondre, no senten la pregunta perquè... sabe, tu? pue Martine va a Cuenca con sueldo e primera. Bé. Quan torni en parlar. I en l'endemig tindrem una sentada amb el Dr. Josep Calicó, l'estudi i les activitats del qual en l'esfera particular l'han posat en situació de veure tota la tragèdia que representa l'olor de romàtic de l'Audiència barcelonina a causa de no obrir les finestres als aires nous i als corrents nous.

Perquè pel que es veu, passen coses que fan escruixir als que hi entenen. El Dr. Calicó ens en parla amb tota l'amarguesa de l'home que sap de què va i que sap que no hauria d'anar d'aquella manera; amb tota l'amarguesa de l'home que veu com avui, a Barcelona, és possible que tota la criminologia es tradueixi en aquesta frase: hay unas manchas que al parecer son de sangre...

I encara passen coses més grosses — diu el Dr. Calicó — No s'ha sabut dictaminar a propòsit d'uns disparats d'arma de foc. Mireu, us explicaré el cas.

Molt recentment, al capdavant d'una ressenya de la vista d'una causa per assassinat, els diaris deien que el Tribunal d'Urgència, abans de sentenciar, havia acordat fer una inspecció ocular. Ja és curiós, això. Els fets són aquests. A l'estació del tren de Vilanova, la guàrdia civil anà a detenir dos sospitosos. Hi va haver uns trets, i un dels individus caigué mort prop del water. Dins el water no hi havia ningú; els guardies no dispararen. Molt a la vora de l'estació, aclofats en unes mates, hi havia l'altre individu, al qual trobaren una arma sense permís ni llicència. I ve el judici i l'acord del Tribunal.

El dia següent tingué efecte la diligència, la qual no sortí efecte; els testimonis no podien precisar detalls; els guardies tampoc; la inspecció ocular no donà cap dada al Tribunal per a pronunciar-se per la culpabilitat o la inculpabilitat d'aquell acusat, i sentència d'acord amb la migradesa de dades que posseïa: condemnà per tinença il·lícita d'armes i absolgué per l'homicidi.

ens cal disparar amb aquesta arma dos o tres projectils sobre un sac ple de cotó, d'estopa, de sabó o de serradures. Llavors s'examinen al microscopi tant la bala fatal com les que hem disparat perquè servissin de testimoni, i es fa la comparació. Si les estries coincideixen exactament, si presenten el mateix dibuix tant la bala fatal com les bales testimoni, s'acaba la diligència fent-ne unes microfotografies i ajuntant-les a l'atestat. Aquesta prova demostra amb tota certesa que la bala fatal ha sortit de l'arma que s'ha trobat a l'inculpat, o al contrari, si les estries no coincideixen i el dibuix no és igual, es demostra que l'inculpat és aliè al fet pel qual se'l processa.

Si la policia hagués adjuntat aquest informe a l'atestat, el Tribunal d'Urgència hauria dictat una sentència sòlida, basada sobre dades irrefutables, i s'hauria estalviat una inspecció ocular.

Es cert, com he dit abans, que la policia no comptà amb l'utilitat moderna per a poder verificar aquesta exploració, que és elemental en tota ciutat mitjanament organitzada per a combatre el malfactor. És lamentable aquest abandonament, i més tenint en compte que entre els agents existeixen ex-studiants de medicina i ex-studiants de farmàcia, i potser ben rebuscat adhuc trobaríem algun títol acadèmic, que pels seus coneixements es podrien dedicar a aquesta mena d'investigacions, tan familiars en els centres policíacs d'arreu. El que fa angúnia, precisament, és que aquests coneixements no sien familiars en el nostre país. I oregueu que és una llàstima, perquè amb un Laboratori ben muntat i amb un utilitatge com cal, no seria possible que les setmanes passessin damunt d'un crim sense haver-ne esclarit les circumstàncies i molt sovint sense haver-se descobert l'autor. Aquella frase del periodisme truculent Crimen o suicidio?, de vegades contagiada en la premsa normal, en un laboratori d'investigació no té absolutament cap sentit, perquè hi ha una infinitat de dades que asseguren infaliblement la mala fi d'una persona.

Havíem parlat de disparats, no? Doncs ací teniu unes il·lustracions ben clares. Veieu aquest forat tan ben tallat? Doncs vol dir que el canó de l'arma estava apretat contra la pell. I com més el canó s'aparta de la pell, veureu que els voltants de l'orifici es van tatuant més i més, fins que a partir d'una determinada distància ja no és possible de precisar gaire afanadament. Però llavors ja existeixen altres dades que ens diran si realment es tracta d'un crim o d'un pretès suïcidi.

El que interessa és tenir als dits tots els instruments amb els quals fer efectiva la guerra contra el malfactor. És indubtable que la funció de govern influeix i que sense ella és difícil de poder desenvolupar conscientment una tasca policíaca perfecta. Quan la Generalitat s'encarregà de l'ordre públic, una de les seves primeres preocupacions fou posar a la disposició dels seus subordinats l'utilitatge necessari, i poc a poc anar bastint un Laboratori. Si aquest Laboratori hagués funcionat sense la interrupció que s'inicià el 6 d'octubre, avui s'hauria pogut fer, entre altres coses més importants, la investigació que he descrit, i el Tribunal d'Urgència hauria sentenciat sobre unes dades perfectament controlades. I probablement se n'hi afegirien d'altres més concretes...

Sí, Dr. Calicó, sí. Teniu tota la raó del món. Amb el retraspàs de l'ordre públic ha de venir la re-creació del Laboratori. Mai com ara tindrem ocasió de posar a prova la nostra capacitat; mai com ara podrem airejar els romàtics departaments de justícia. El Laboratori, sí; i tot l'utilitatge, sí. I a fer una policia que no s'assembli de res a la del Sánchez, del Rodríguez i del Gutiérrez. Una policia de debò. Amb uns serveis tècnics que, al parecer, serveixin per alguna cosa. I si no fos demanar massa, amb la implantació del mètode Delclós i tot.

JOSEP MIRACLE

Mirant a fora

«Civis romanus sum»

El capità anglès Walter Rogers, pilotant un avió de transport de la Imperial Airways, hagué d'aterrar a Líbia, a conseqüència d'una panxa de motor.

Tot seguit, un destacament italià el detingué. No fou gaire ben tractat. Es posà en dubte l'autenticitat dels seus papers, se l'acusà d'haver sobrevolet un territori militar.

Un dels companys de Rogers, a la fi, exclamà: —No oblideu que darrera nostre tenim la forja d'un Imperi!

Per tota resposta, una riallada. Però els italians hagueren d'alliberar els detinguts, amb força excuses.

Quan ocorre algun incident així, Winston Churchill l'aprofita per a contar el cas de Don Pacífico:

—Fa cosa de vuitanta anys, Don Pacífico, un jueu de Gibraltar, va creure's perjudicat pel govern grec. Què va fer el govern de Sa Majestat? Doncs enviar la flota en aigües gregues. Don Pacífico va guanyar. I Palmerston pogué declarar en ple Parlament: «Vull que tots els habitants d'aquest Imperi puguin dir amb orgull: Civis romanus sum.»

El frac del diputat

El nom d'Albert Paulin, diputat per Clermont-Ferrand, havia sonat per a la vicepresidència del Consell francès.

—Ja has pensat —li digué un col·lega — a fer-te fer un frac?

—Fer-me fer? — protestà l'interpellat —. Has dit «fer-me fer»?

Car Albert Paulin és, a més de diputat, obrer sastrer.

Com aquell portuguès

Quan Albert Sarraut s'encarregà de recollir la confusa herència política de Laval, els seus enemics varen aprofitar unes declaracions fetes de cara al F. P. per a retreure-li la famosa consigna llançada per Sarraut en un discurs pronunciat, ja anys, a Carcassona. El mot d'ordre era: «El comunisme! Veteu a l'enemic!»

—La veritat és que — confessava a un grup d'amics Valeshores president del Consell — no sóc gens rancorós. Però he vergeu, els perdono els meus atacs. Paraula!

Un «vieux marcheur»

L'antecessor de Blum té fama de «feminista» empedernit.

Quan l'inefable Gastouet, després dels dramàtics fets del 6 de febrer de 1934, formava el seu ministeri nacional, donant-li entrada a Sarraut, algun purista li féu observar, molt respectuosament, la debilitat que sent pel sexe femení l'ementat polític francès.

—Potser sí — respongué amb bonhomia Doumergue —, però Sarraut és honrat. Més m'estimo que es distregui amb això que no pas que s'ompli les butxaques.

EL DEFENSOR DE LA INDEPENDENCIA AUSTRIACA

Kurt Schuschnigg

Com que la sort d'Àustria torna a interessar l'opinió de tot Europa, sobretot després de la recent entrevista — del tot imprevista, d'altra banda — de Schuschnigg amb Mussolini, hem demanat un interviu al canceller d'Àustria. Per mitjaneria de l'Agència Herzog, de Viena, el cap del govern austriac parla als lectors de MIRADOR.

L'HERÈNCIA I EL PROGRAMA

El testament del difunt canceller Dollfus és el nostre programa. El meu predecessor va concentrar els seus esforços en la regeneració política i econòmica d'Àustria. Nosaltres tenim la mateixa concepció política

Schuschnigg

i, per força que aquests darrers mesos hagi pogut ésser la tensió en les relacions internacionals, aquesta tensió no ens serveix gens de pretext per a canviar l'orientació de la nostra política; tant els esdeveniments interiors com els exteriors no han fet sinó reafirmar la nostra convicció sobre la justesa de la política actual.

LA SORT DEL COOPERATIVISME

La nostra tasca més important és la de millorar les condicions de vida de la nostra població. Aplicant una economia severa, hem aconseguit de posar ordre en el nostre «matge federal», tant que hem pogut suprimir certes restriccions. La consolidació del nostre pressupost és la causa directa de la millora de les condicions de producció en la nostra economia, així com de l'evolució

continua i favorable del nostre balanç comercial i del nostre balanç en general. La política interior s'ha consolidat després de la reforma de la Constitució. Les corporacions d'oficis estan ja en part establertes, i han actuat no sols com a corporacions electives, sinó també en l'administració autònoma. Al Vorarlberg, les corporacions «agrícoles i forestals» han procedit a l'elecció dels consellers comunals. La participació del 80 al 90 per cent que hi ha hagut en aquestes eleccions lliures, prova que la població aprecia aquest nou organisme. Aquestes eleccions són les primeres d'ençà de la proclamació de la nova Constitució.

El Front patriòtic constitueix una base prou forta per assegurar la col·laboració de les classes. Aquest partit és el punt d'enllaç de tots els qui veuen en el manteniment d'una Àustria lliure i independent, no sols una necessitat de la política nacional, sinó també una condició de la renaixença europea. Aquest enllaç dintre el marc d'una idea superpolítica de totes les forces que afirmen la idea nacional, correspon a la voluntat de viure del nostre poble i, a fi de tenir-ho en compte, ha calgut reunir en una sola mà les funcions de cap del Front patriòtic i de canceller de la Federació.

NI INFLUÈNCIA NI INGERÈNCIA ESTRANGERA

La consolidació progressiva de les nostres condicions polítiques interiors està lligada a l'evolució de tota Europa, car la tasca d'Àustria en la regió danubiana i en l'Europa Central només és realitzable a condició de mantenir la independència austriaca. L'opinió de certs medis polítics estrangers, que veuen una ofensa i una amenaça contra la pau en la introducció del servei civil i militar, ha suscitat molta sorpresa a casa nostra. Res més lluny de nosaltres que amenaçar la pau. Es tracta d'una mesura necessària, no solament per a l'educació física de la nostra joventut, sinó també per a la seva educació espiritual en el servei civil i militar de la comunitat nacional. Àustria reivindica el dret d'introduir el servei obligatori en la seva qualitat d'Estat sobirà, i l'execució d'aquesta llei no pot constituir una raó d'inquietud pel que fa al manteniment de la pau quan ha estat reconegut, des de fa molt de temps, que la independència austriaca era un dels fets essencials de l'entesa dintre l'àrea danubiana. Aquestes mesures per a la defensa nacional s'han pres en l'interès general i tota la nostra política està orientada en una direcció completament pacífica, del tot conforme amb els desigs de la nostra població.

CAP A UNA EUROPA CENTRAL DANUBIANA

La nostra garantia més visible, adhuc per a l'observador no iniciat, resideix en els tractats conclosos amb Itàlia i Hongria. Aquests tractats no són dirigits contra cap Estat, ni des del punt de vista polític, ni des de l'econòmic, car no tenen caràcter exclusiu. Els pactes de Roma són una garantia de política pacífica en la nostra època moguda. Les idees fonamentals d'aquests acords han estat fèrtils i bones. Constatem amb satisfacció que, en les discussions internacionals, els pactes de Roma són sempre esmentats com una prova d'una col·laboració intergovernamental pràctica. No m'abandonem pas, però, a massa il·lusions pel que fa a les dificultats que s'oposen, avui encara, a un aixamplament dels pactes de Roma. Els recents esdeveniments internacionals no han reduït pas aquestes dificultats, i cal atribuir una funció política important a l'evolució del temps. Malgrat tot, estic persuadit que una organització econòmica de l'Europa Central no és cap utopia, sinó que la pressió exercida per la crisi econòmica, combinada a la necessitat general de pau, serà prou forta per a superar tots els obstacles.

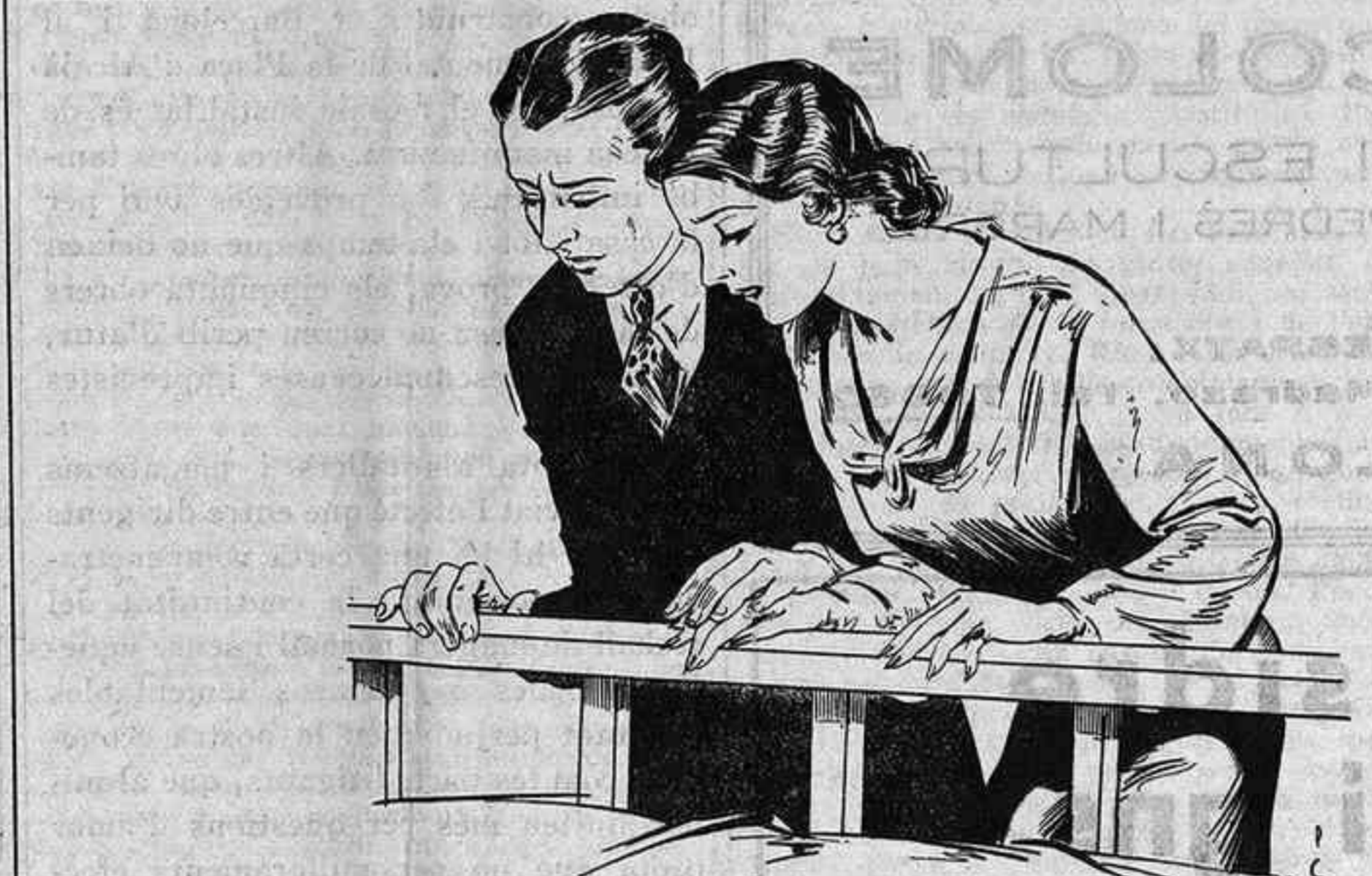
(Exclusiu de MIRADOR per a la República Espanyola.)

Advertisement for CAMISER ESPECIALISTA FITO, featuring a logo and contact information for Jaume I, 44, Telèfon 41655.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

—Què he de fer? El lladre demana que li ensenyi el meu permís d'arma... (The Passing Show)

Hores d'angoixa

ue llargs i dolorosos són aquests dies de malaltia dels petits, delicats, malalissos, i amb quina penosa freqüència es repeteixen...

Les causes? Gairebé sempre les mateixes: Un règim alimentós desordenat, deficient, inadequat.

La Farina Lacteada Nestlé cria els nens de totes les edats, sans i robustos, assegura el seu desenvolupament, afavoreix la seva creixença i els protegeix eficaçment contra el raquitisme.

La Farina Lacteada Nestlé és un aliment positivament complet. Pel seu tenor en llet, blat maltejat i sucre, per la seva riquesa vitamínica comprovada científicament i clínicament i la facilitat amb que es digereix, constitueix una esplèndida deu de salut per a els infants.

FARINA LACTEADA NESTLÉ

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL SENS COMPETÈNCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA AUTOTRACCIÓ ELÈCTRICA, S. A. GARATGE ELÈCTRIC MOIA, 618

Un centre urbà monumental

En discórrer no fa gaire sobre la urbanització de la Plaça d'Alcalá-Zamora, sota el mateix epígraf que encapçala aquest treball d'avui, poc pensàvem que l'article havia de tenir una segona part, que s'oferia l'avinentsa de parlar novament del mateix tema.

No ens desplaï pas. Hi ha a la nostra ciutat tantes coses a dir i a fer, en urbanisme, que totes les oportunitats poden acceptar-se com a bones per propugnar solucions, per recolzar aquelles que hom cregui honest de fer-ho. Avui, pensem, i voldríem equivocar-nos, que fora dels cercles intel·lectuals i artístics, les qüestions urbanístiques no apassionen com havien apassionat els nostres avis i els nostres pares.

Insistirem, doncs, sobre el tema encetat en el precedent article. «Barcelona, la Barcelona nova, no té caràcter, li manquen centres monumentals». Efectivament, L'única cosa que pot atribuir-li caràcter és la

multiplicació disgraciosa de la quadrícula. Si li lleveu a l'Eixample el Passeig de Gràcia i el carrer de Cortes Catalanes, no perquè tinguin personalitat molt acusada, sinó, simplement, per la seva major amplada. No neguem que siguin vies magnífiques, però repetim que són el pretext multiplicat feixugament a tota la ciutat nova: la línia recta a l'infinít, els xamfrans que, en nombre d'un centenar, farien un cert efecte, ara repetits quatre vegades a cada cruïlla, acaben per fatigar-nos. I finalment la repetició monòtona del mateix arbrat: el plàtan, arbre de carretera, que no té gràcia ni bellesa fins passats molts anys, quan la seva frondositat li dona un cert to.

La ciutat nova, però, compta amb elements que, ben aprofitats, podrien contribuir poderosament a la seva monumentalitat. En primer terme hem de referir-nos a les Rondes, de les quals i de les seves splaces i placetes intermèdies es podria treure un gros profit urbanístic i ornamental. Nosaltres arrencaríem tots els plàtans carreters que hi vegeten, plens de nafres i berrugues; urbanitzariem definitivament la Plaça d'Urquinaona, sense, d'allí, excloure un arbre ni una planta dels jardins.

Al capdavant fariem tot el possible i l'impossible i fins creariem si calgués un estat d'opinió per assolir-ho, per foragitar el vell i fastigós edifici de la presó de dones i convertiríem aquells llocs en jardins, perdonant i tot la vida als plàtans que hi ha, ja enormes i frondosos.

Només que amb aquestes reformes, facilitant les edificacions monumentals que no detonessin de les de la resta de les places que fiten les Rondes, Barcelona tindria un cinturó de bulevards que uniria la ciutat vella i la nova de manera ben elegant i vistosa. Si sobre tot el dit podria acabar-se amb la vergonya del carrer de Pelai, a la seva entrada per la Plaça de Catalunya, s'hauria aconseguit fer un bé immens a l'ornat i bellesa de la ciutat.

Urbanitzada la zona o zones de les antigues muralles, o conjuntament, haurien de facilitar-se les solucions de conjunts, els centres monumentals, ja per mitjà de la formació de places, ja per la d'edificis monumentals als angles aguts de les cruïlles de la Diagonal. En parlar de l'Avinguda del 14 d'Abril, podem dir que és una via, una de les poques de l'Eixample que pot arribar a tenir un segell inconfusible, podent-hi contribuir extraordinàriament la projectada Plaça d'Alcalá-Zamora, amb una construcció

total a base del mateix pla d'edificació i estils o estil iguals o semblants. La Diagonal, des del Passeig de Gràcia a la dita plaça, manca poc per ésser totalment edificada. Acabada que fos i amb el conjunt uniforme de la seva cruïlla amb els carrers de Pau Casals i Urgell, vindria a ésser una de les millors vies barcelonines.

Les generacions d'avui; les darreres i les que hem vist créixer la ciutat prodigiosament i realitzades algunes de les il·lusions barcelonines de la nostra juvenesa, hem de deixar quelcom de definitiu a les generacions futures. L'esforç ha estat ja considerable, però manca encara fer més. La Via Laietana és part d'aquest esforç; la placeta formada per ella, el carrer Comtal i el de Junyeres, amb l'edifici de la Caixa de Pensions, tapat l'esvoranc o solar del damunt de la Casa dels Seders, constituirà ja un nucli urbà definitiu que no ens farà quedar malament; la cruïlla de la Laietana i la Via C de Reforma o Plaça d'Antoni Maura, és possible que acabi per no estar malament del tot. Però la concreció d'aquest esforç urbanístic resta tot a l'interior i en res no afecta l'Eixample.

L'Eixample, repetim, és gris, monòton,

podent ésser el complement digne i ric de la ciutat vella, de la Barcelona mil·lenària. El que sigui propulsar solucions que li donin to i caràcter, com en el cas de la repetida Plaça d'Alcalá-Zamora, serà igual que contribuir a la grandesa del conjunt.

PERE CASALS

La Serralleria Artística

T. Arandes Gns., S. en C.

La serralleria artística té a la nostra ciutat, i podríem dir que a tot Catalunya, una llarga tradició i un abast que no ha assolit en altres països. Les nostres col·leccions de ferros, nodrides en la seva major part per la mà d'obra dels nostres serrallers, són notabilíssimes. I la tradició té una continuïtat en la labor que realitzen avui cases com Tomàs Arandes Germans, S. en C., continuadors del fundador, també Tomàs Arandes, que inicià la casa l'any 1908.

Arandes Germans sumen al llarg historial de realitzadors de serralleries artístiques, bon nombre d'edificis particulars, entre ells el conjunt monumental de la Plaça d'Alcalá-Zamora, i altres a l'Avinguda del 14 d'Abril, Muntaner, Plaça Adrià i molts més. També han intervingut en la construcció i decoració d'alguns establiments i estan especialitzats, alhora, en mobiliari clínic.

Arandes Germans tenen els seus tallers i despatx al carrer Grassot, 143, telèfon 54874, Barcelona.

Marcel·lí Padró i fill
Constructors d'obres

▼

CASA FUNDADA L'ANY 1870

▼

PLAÇA CATALUNYA, 9
TELÈFON 15285
BARCELONA

Manufactura de Mosaics

«Manufactura de Mosaics, C. C. Societat Limitada», és avui una de les fortes fàbriques de mosaics hidràulics, potser una de les manufactures auxiliars del ram de la construcció que en ordre a la seva especialitat, més s'ha destacat en els darrers temps.

La casa té escassos anys d'existència, ja que fou fundada el 1930, però així i tot ha conquistat un bon lloc entre els subministradors d'obres.

Els seus tallers radiquen al carrer Calvet, 51, al Camp d'En Galvany i estan utilitats amb maquinària moderna que permet fabricar el mosaic a grans pressions hidràuliques i, consegüentment, obtenir materials d'especial duresa, per a la qual cosa i per a millor conservar les qualitats s'empren materials escollits, d'acord amb cada classe d'articles. A més del mosaic de colors i d'imitacions granítiques, fabrica M. D. M., graons, granits, albanys, dipòsits, safareigs, marbres artificials i panots; i finalment sabó especial per a rentar el mosaic. En conjunt la casa ocupa més de cinquanta persones, sota la direcció i gerència del senyor Jaume Creixams.

Manufactures de Mosaics ha subministrat materials a distintes grans obres, construïdes a Barcelona i al Bloc Monumental de la Plaça d'Alcalá Zamora, tot el mosaic instal·lat és de la seva manufactura. Altres obres també importants són proveïdes avui per la casa i tot i els temps que no deixen d'ésser de prova, els cinquanta obrers de la dita casa no corren perill d'atur, si no es presenten causes imprevistes i fortuïtes.

La visita als tallers i magatzems fa més aviat l'efecte que entre dirigents i obrers hi ha una certa compenetració que possibilita la continuïtat del treball de manera normal i sense aquelles topades o trastorns lamentables que tant perjudiquen la nostra economia, com les parts litigants, que al millor lluiten més per qüestions d'amor propi que no per milloraments efectius.

Hem vist el catàleg de la casa, diverses peces de totes menes emmagatzemades i ens plau dir que la labor de Manufactura de Mosaics és digna d'esment.

ELECTRICITAT
INSTAL·LACIONS GENERALS
S. CODINA
Rosselló, 265 - Telèfon 71741 - Barcelona

Llum - Força - Parallamps
Bombes - Telefonia - Timbres - etc., etc.

Instal·lacions de luxe i senzilles
Projectes i Pressupostos

R. FUSTER-FABRA
CORTS, 617
BARCELONA

Ha instal·lat els Ascensors del Bloc monumental de la Plaça d'Alcalá-Zamora

Calefacció :: Ascensors :: Acondicionaments d'aire

LA TÈRMICA
BARCELONA

TOT EL GRUP

de cases, ja construïdes, de la PLAÇA D'ALCALÁ ZAMORA, està dotat de calefacció amb caldera individual, o per a cada pis, instal·lades per la casa ESPECIALISTA

LA TÈRMICA, S. A.
TRAFALGAR, 36 : TELEFON 17887

VICTOR COLOME
ARQUITECTURA I ESCULTURA
DE TOTA CLASSE DE PEDRES I MARBRES

TALLERS I DESPATX:
Llanuza, 1, cantonada a Madrazo. Tel. 79860
BARCELONA

INSTAL·LACIONS

Isidre Mont i gns.
ARTICLES SANITARIS

TELÈFON 17322 RONDA SANT PERE, 60 - BARCELONA

URALITA DRENA
Tuberia Sanitària

URALITA, S. A. : Plaça Antoni López, 15 : BARCELONA

DIPOÏTIS I CANALS URALITA

URALITA, S. A. : Plaça Antoni López, 15 : BARCELONA

CONSTRUCCIONS I REPARACIONS

CYRASA

GIRONA, 2
TELÈFON 51550
BARCELONA

EL CINEMA I EL TEATRE

HISTORIA AMERICANA

"La Ciutat sense llei"

Desheretats de la fortuna, exiliats, aventurers, fugitius, ambiciosos, cada dia n'arriben del Vell Continent, atrets pel miratge de la prosperitat immensa que la nova Califòrnia promet. I aquest miratge, lluny de desaparèixer, augmenta, pren unes proporcions colossals que exciten les imaginacions i enardeixen la gent.

Però la prosperitat és terra endins. Tothom parla de l'Oest, Eldorado real en el qual tothom somia i que ningú no ha vist.

cària i encara qualsevol desvergonyit, amb coratge, pot treballar per compte propi en contra de l'interès comú.

Un d'aquests és el taverner Chamalis, propietari del cabaret *Bella Dama*, on, amb la complicitat del whisky i de la ruleta, que maneja amb providència Swan (Miriam Hopkins), sostreu còmodament als minaires l'or que han arrencat de les muntanyes amb fatigues.

Swan un dia es troba amb un minaire,

"La Ciutat sense llei"

L'Oest és el mot que va de boca en boca. Indicaçió vaga, la indicaçió d'una direcció! Però basta perquè aquella gent comenci l'èxode vers l'altra banda del Continent, vers la daurada i blava Califòrnia.

Ja sabeu el sens fi de vegades que el cinema ha plasmat l'epopeia d'aquesta genada en marxa vers el llunyà Oest, el *Far West*, a través dels deserts d'Arizona, de les Muntanyes Rocoses, venent perills de tota mena, contra la inclemència dels elements i la ferotgia dels pells roges. D'ençà que James Cruze, amb el seu film clàssic *La Caravana de l'Oregon*, aconseguí imprimir un autèntic esperit èpic a la seva reconstrucció cinematogràfica, els films sobre la marxa vers el llunyà Oest s'han succeït sense interrupció fins a arribar a les dues magnífiques obres mestres que són *Cimarron* i *Horitzons nous*.

Però després hi ha també els films sobre els preludis de la prosperitat californiana. Acabada l'existència nòmada que semblava destinada a naufragar en la immensitat del Continent, neix un nou món al ritme regular que imprimeix la prosperitat d'unes terres excepcionalment fèrtils. Ritme regular que de sobte sofreix la més extraordinària de les alteracions, en produir-se el fet solenne que havia de confirmar amb escreix totes les il·lusions de la gent que cercava una terra de promissió a les costes del Pacífic. La descoberta de l'or.

El film de Howard Hawks, *La Ciutat sense llei*, que podeu veure avui al Capitol, ens transporta a aquest moment de la història americana. La seva acció podem situar-la cap a l'any 1850, època en la qual Califòrnia entra en la Confederació dels Estats Units d'Amèrica.

Tothom ací, qui més qui menys, té la seva mina. Històries d'or, de ruleta i d'aiguardent. Els taverners són els divos de la situació. La policia és una cosa molt pre-

estonada poeta, que practica una filosofia d'indolència, i allí comença una història de redempció. Els bons guanyaran i els malvats moriran a la força. Bravo!

El *scenario*, més aviat fluïx, és de Ben Hecht. El diàleg, per exemple, és a estones d'un èmfasi ple de fraseologia barata. Però en canvi, el que són les coses, l'espectacle és bo, excel·lent. Cal admirar la qualitat cinematogràfica del film, la fina percepció dels valors cinematogràfics que domina el treball de Howard Hawks.

Howard Hawks, que es destacà ja fa anys amb el seu film *Una xicoteta a cada port*, es mou amb una perícia extraordinària en l'atmosfera dels clarobscur. Tot el film està embolcallat en una grisor de fum, d'ombres i de capvespre que a més de procurar efectes fotogràfics excel·lents, precisa l'atmosfera moral de les situacions dramàtiques.

El film, que en començar sofreix d'un cert alentiment, entra ben aviat en un moviment continu i us agafa amb un interès progressiu. L'episodi de la captura i mort del lloctinent de Chamalis és el moment culminant d'aquesta obra vigorosa. Després, el final felicitat atenua la força autèntica del film, que amb tot és sempre digne, gràcies al joc impecable dels interpretats.

Miriam Hopkins és avui una de les figures més interessants del cinema. La ductilitat del seu talent és quelcom que confon. L'hem vista en rols tan distints! Pensem-hi. Patètica fins a l'exasperació en *Vint-i-quatre hores*, el seu millor film. Divertida, trepidant i plena de picardia en els dos vodevils de Lubitsch. Hipòcrita i ambiciosa fins al sùmmum del cinisme en *Fira de Vanitats*. En *La Ciutat sense llei*, fa així mateix prova del seu virtuosisme sorprenent. Amb ella a la pantalla, no hi ha manera d'ensopir-se.

Edward G. Robinson i Joe Mc Crea, els excel·lents actors de sempre, per més que la composició que feia Robinson en *Passaport a la fama* era incontestablement superior a la que hem vist ara.

El film es recomana per la minuciositat de la posta en escena, pel sabor original de tots els tipus que hi intervenen, per la correcció d'una tècnica que sense oferir res de massa notable, és en tot moment justa.

La Ciutat sense llei, pel·lícula de la fundació de San Francisco de Califòrnia, és un film que es veu amb gust.

JOSEP PALAU

ELS AMATEURS AL BARCELONA

"Midas, rei de Frígia", de Nicolau M. Rubió

No fa gaire, l'Associació de Teatre Selecte, en un manifest que feu públic, decidí canviar el seu nom per un altre de menys pompós i, decididament, menys compromentor, com el que prengué l'Associació de Teatre Català.

Aquesta associació, dilluns a la nit i al Teatre Barcelona, ens oferia la seva quarantasetena sessió amb la presentació de la fàula dramàtica en cinc actes, original de Nicolau M. Rubió i Tudurí, *Midas, rei de Frígia*, interpretada per una selecció dels millors amateurs del país.

Prou avinenteses hem tingut, i no hem deixat d'aprofitar-les, per parlar de la particular funció que, mentre les coses no canviïn, està destinada a les formacions teatrals amateurs, funció benemèrita, important i delicada, de donar a conèixer aquelles obres que pel seu caràcter especial no poseixen aquelles condicions que les podrien fer prou seductores pel que toca a les companyies professionals perquè se'n sentissin incitades a provar fortuna amb llur presentació. Per altra banda, l'autor de qui es tracta n'està prou convençut també; ens ho va demostrar ja amb motiu de la seva estrena anterior, la qual fou precedida per copioses manifestacions seves en què ens ho feia saber, manifestacions que, poc més, poc menys, ens ha fet novament amb motiu d'aquesta que ara ens ocupa.

Per això és que ens estalviarem de parlar altra vegada de la tan decantada missió de l'amateur, puix que el nostre lector ja deu estar a bastament assabentat de la importància que li donem i dels motius en què basem la nostra opinió.

Es natural, doncs, que l'amateur que no es vol accontentar repetint indefinidament el repertori antic i que, mogut per un esperit de recerca i d'independència, no es resigna, tampoc, a seguir les petjades dels professionals, repetint per als socis de la seva entitat allò mateix que han pogut veure en els teatres públics, tingui una especial feblesa per aquella mena d'obres que presenten un caire o altre que les aparta del comú i del ja conegut. Quant a la qualitat d'aquestes obres, això ja són figures d'un altre paner. No ha de tenir pas l'amateur, pel sol fet d'ésser un entusiasta que no es guanya la vida representant comedies i drames, un talent especial que li faci conèixer aquestes coses en les quals fallen els més assabentats i s'equivocuen els més llestos.

Tot l'elogi que d'aquest amateur pugui fer-se serà just i degut pel que representa la seva empresa d'experiment i de curiositat, la qual el dia que menys ens ho pensem ens pot posar davant d'una obra respectable, genial i tot, que ens ompli tots de satisfacció i d'optimisme.

Ara per ara, però, podem assegurar sense cap por que la posteritat ens contradiuï, que, pel que toca a la representació de dilluns passat, l'hora no ha arribat encara per a nosaltres. *Midas, rei de Frígia* és ben lluny d'ésser una obra genial i —ai las!— és ben a la vora de la pura inanitat.

Decididament, nosaltres, que no hem de dir, ara, si estíem Nicolau M. Rubió i Tudurí tota altres aspectes de la seva múltiple personalitat, prou famosos i prou rellevants perquè els hàgim de descobrir al qui ens llegeix en aquest moment, no el podem pas aplaudir com a autor teatral pel que fins avui ens ha fet conèixer.

Un intel·lectualisme fred, completament mecànic, sense cap profunditat, jugant només en la superfície de les coses, l'exercici d'un malabarisme en excés rudimentari a base de la transposició de tòpics temporals, unes idees satíriques mancades de virulència, uns trets irònics totalment innocuos, no són pas, en veritat, coses per fer-nos feliços, avui com avui.

I no és pas que Nicolau M. Rubió i Tudurí sigui matusser, desagradable o repellant per cap cantó; ans al contrari, però és fred, és fred com el glaç. Preneu qualsevol fragment d'aquest *Midas, rei de Frígia* i no hi trobareu enlloc una guspira d'emoció vital; tot hi és fet d'arbitri i de partit pres. Així, si l'autor treballés amb materials més corrents, li podria servir per a enginyonar situacions i cops d'efecte d'excel·lent resultat de cara a un públic determinat, però els que utilitza ara no l'afavoreixen gens, puix que necessiten un contingut d'una substància i un gruix dels quals Nicolau M. Rubió, per a nosaltres, no sap dotar-los.

Quant a la presentació i a la interpretació, haurien pogut ésser molt millorades. Algun encert parcial no les redimí de les infinites falles que hi trobarem, l'anàlisi de les quals ens faria massa prolixos.

JOAN CORTES

PUBLI-CINEMA
 Passeig de Gràcia, 57. Telèfon 79081
 Sessió contínua d'11 matí a 1 matí
SEIENT, UNA PESSETA
 CURIOSITATS MUNDIALS
 Interessants reportatges U. F. A. exclusius
 EL TERROR DE LA SELVA
 documental esportiu de Paramount
 EL GA. BANDOLER
 Silly Symphony de Walt Disney
 NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL exclusiu.
 BERLIN
 La ciutat amiga y moderna

Dos ballets nous

Les estrenes de la tropa del senyor W. de Basil ens fan més por que goig. Ho diem perquè, després de *Presagis* i *Choreartium*, Massin, el mestre de ballet de la companyia, no ha fet res més de bo. Es veu que el treball titànic que representa imaginar i posar en escena dues obres tan complexes com aquestes l'ha extenuat. L'ha sonat com al boxador que s'ha passat una llarga temporada combatent cada setmana amb homes de classe. I els darrers ballets que ens ha ofert Massin, *Union Pacific* i *Jardí públic*, són indignes d'ell. Converteixen més brutalment que mai la dansa en pantomima.

obliga tots els ballarins a treballar de valent. Els conjunts que executen un moviment de vaivé de part i d'altra de llur posició d'equilibri. I la gran importància donada als peus —la *bateria* amb tota la varietat de *cabrioles* i *entrechats*— a l'inrevés de Massin que creu més en les virtuts expressives dels braços. En *Les cent besades*, la rotació —voltes de tota mena, piruetes i *fouettés*— fa lliurement de les seves. I els ballarins convertits en baldufes vivents donen una gran animació al ballet. En aquest abunden els grups estàtics de composició plàstica definitiva davant els quals tenen lloc els solos i els *passos a dos* de les primeres figures. Irina Baronova, artista purament clàssica, pot exhibir aquí la seva virtuositat vivent, la seva prodigiosa tècnica amb ànima. I demostra la gran ballarina que és amb la precisió amb què treu els difícilíssims *fouettés* i piruetes sobre la punta. Paul Petroff es fa aplaudir el seu *parcours* i la seva *bateria*.

La companyia de Monte-Carlo ha estrenat també un ballet basat en les *Dances esclaves* i *Tziganes* de l'òpera Russalka de Dargomijski, notable música de l'escola russa, anterior al *Grup dels Cinc*. Aquesta partitura, de ritme molt marcat, és plena de sabor popular.

No diuen de qui és el decorat. Ja fan bé. Perquè es tracta d'una cabana russa que té aquell realisme menestral dels decorats de *tournee* de províncies. Els vestits, blancs i blau cel, exquisits, els de les *Dances esclaves*, brutalment acolorits els de les *Dances tziganes*, són de Korovin. Aquest pintor que, després de pintar els decorats i vestits de *Le festin*, un ballet de Fokin estrenat a París el 1909, desaparegué de la circulació, ha donat ara uns inesperats senyals de vida.

Les *Dances esclaves* són la gràcia i la finor, la plasticitat exquisida. Les *Dances tziganes* són la vida, la força i el caràcter. La coreografia és de Nijinska també. Excepció feta d'aquelles oscil·lacions de pèndol dels conjunts que ja hem esmentat, el seu estil no es veu enlloc en aquestes danses bastant impersonals.

Les *Dances esclaves* són una estilització finíssima, graciosa i delicada, del fons popular rus. Les parelles de ballarines es passen, s'enllancen i es separen, tot i marcant subtilment el compàs amb la planta i el taló. Aquest ballet és poc variat. És una mena de cantarella monòtona. Gràcies a l'espiritual Danilova es veu amb gust i no cansa.

La característica comuna de moltes danses esclaves és la *prissiadka*, dansa baixa que el ballari executa gairebé a terra, mig assegut, tot i estirant endavant l'una i l'altra cama. *Fissiadka* que es converteix en *polzunok* quan el ballari s'arrossega àgilment i ràpidament sobre els genolls. Grans *escapats* sobre els talons, piruetes, dobles i triples voltes en l'aire, rotacions de baldufa a les quals les mans i terra donen impuls, completen el vocabulari d'aquest gènere rus. Aquests passos eren indicadíssims en les *Dances esclaves*. No hi figuren, però, i, paradoxalment, alguns mots d'aquest llenguatge, acompanyats de vigorosos salts de costat, apareixen en les *Dances tziganes*, ballet fèrretic i lasciu, ple d'ardor i de color, mogut i brutalment ritmat.

SEBASTIÀ GASCH

Alexandra Danilova

La pitjor de les pantomimes. La pantomima realista, descriptiva... Les estrenes de la tropa del senyor W. de Basil ens fan més por que goig. I per això no assistirem amb gaire entusiasme a la primera representació de *Les cent besades*. Però així que s'alça el teló i veiem un bell rengle de noies vestides amb *tutu* i solidament instal·lades damunt uns peus a la cinquena posició, endevinarem tot seguit que anàvem a veure ballar. I ballar de valent. No ens equivocarèremafortunadament.

Boris Kochno, basant-se en un conte infantil d'Hans Christian Andersen, ha escrit el libre de *Les cent besades*. Es tracta de la història d'una princeseta, tan lleugera i capritxosa com petulant, que, tot cercant belleses materials, no s'adona del tresor que és l'amor veritable. Un conte que demostra que moltes coses són d'or encara que no brillin. Tots els elements constitutius d'aquest còndid ballet tradueixen la gràcia una mica malenconica de les narracions del poeta i novellista danès.

Els decorats i vestits de *Les cent besades* són de Jean Hugo. Un pintor exquisit, el *charme* femení del qual ha fet indignar sempre els partidaris de la força bruta de l'expressionisme alemany. Ric en un sentit de l'harmonia dolç i subtil, completament lle-France, Jean Hugo, poeta tant o més que pintor, és un artista profundament francès, la qual cosa vol dir mesura i bon gust. L'any 1921, es parlà bastant dels vestits, molt *Foire de Neuilly*, que Hugo dibuixà per a *Les mariés de la Tour Eiffel*, un ballet de Cocteau muntat pel pobre Berlin. Per a *Les cent besades*, Hugo ha pintat un finíssim teló de fons — un castell d'or vell, uns arbres del verd més tendre, un cel rosat —, la ingenuitat apagada del qual contrasta amb l'esclat lluminós dels grocs, dels morats, dels blancs i dels vermells dels vestits.

La coreografia, sobre una música melòdica i ben instrumentada de Frederic d'Er-langer, porta l'empremta inconfusable de Bronislava Nijinska. És clara i neta, fresca i graciosa. Purament clàssica. Sense cap deformació ni un bri de pantomima. L'estil Nijinska brilla en aquest ballet amb un esclat singular. Totes les seves característiques hi són. Una coreografia atapeïda que

DIPLOMACIA

—Es un esquema de pla de projecte o un projecte d'esquema de pla?
—Es un pla d'esquema de projecte...

(Marianne, París)

COLISEUM
 presentará dilluns
 la maravillosa
SYLVIA SIDNEY
HERBERT MARSHALL
 en
IMPETUS DE JUVENTUD
 Un film intel·ligent, amè,
 divertit i original
 Director: WESLEY RUGGLES
 Es un film PARAMOUNT

—Aquest mes no puc pagar-vos.
 —Ja em vàreu dir el mateix el mes passat.
 —I no he complert la meva paraula?
 (La Petite Gironda, Bordeus)

CAPITOL
 TOTS ELS DIES
 La reacció d'un públic per desemmascarar un caciò hipòcrita i poder imposar justícia

LA CIUDAD SIN LEY
EDW. G. ROBINSON
MIRIAM HOPKINS
JOEL McCREA
 PRODUCCION DE SAMUEL GOLDWYN
 i també la producció Columbia
 "Cuando una mujer quiere"
 per Fay Wray i May Robson
 Sessió contínua de 4 a 12'30

LES LLETRES

Debilitat senil SIGMUND FREUD L'actualitat literària

Algú potser creuarà que la liberalitat tradicional de les pàgines de MIRADOR ha estat potser excessiva acollint l'article que segueix.

Prou tinc dels fills l'amorosa florida! (quin bell creixent, si un mal fat no l'esflora!) (del sonet Enyor)

Heus ací la història d'aquest article: El proppassat mes de maig Thomas Mann (que viu actualment a Küssnacht, a la vora del Llac de Zurich), anà a Praga i Viena per tal de donar conferències d'homenatge a Freud octogenari.

aquesta relació existia. Foren uns psicoanalistes joves els qui em van cridar l'atenció sobre el parentiu d'idees amb Freud, pel fet d'enviar-me una sèrie de publicacions llurs.

L'actualitat literària

Han mort dos poetes

Amb pocs dies de diferència han mort Henri de Régnier i Louis Le Cardonnell. L'ur nom, superat per la glòria internacional de Valéry i Claudel, havia estat ja una mica oblidat.

Ni Régnier ni Le Cardonnell no han estat, potser, uns grans poetes de la categoria dels Verlaine, Péguy o Mallarmé.

Entre els grans novel·listes anglesos contemporanis, els Huxley, Baring, Walpole, Swinerton, que han vingut a renovar la glòria de la vella generació dels Galsworthy, els Bennett i els Wells, potser Richard Aldington, amb E. M. Forster, és el més poc conegut a fora del seu país.

«Todos los hombres son enemigos», de Richard Aldington

Entre els grans novel·listes anglesos contemporanis, els Huxley, Baring, Walpole, Swinerton, que han vingut a renovar la glòria de la vella generació dels Galsworthy, els Bennett i els Wells, potser Richard Aldington, amb E. M. Forster, és el més poc conegut a fora del seu país.

All men are enemies és una simple història d'enamorament. Tony no troba el sentit de la vida fins a conèixer l'exaltació amorosa i sensual amb Katha, la noia austríaca que l'atzar li presenta en una platgeta italiana.

Una novel·la densa, amb episodis magnífics, com el d'Evelyn, els de la primera topada amorosa i el retrobament de Katha i Tony, el de la mort de la mare.

R. T. M.

Schopenhauer, precursor de Freud, segons Thomas Mann

amic del nostre col·laborador i conegut psicòleg de l'escola de Carles Bühler, el text de l'article que inserim a continuació.

El món cultural sencer saluda amb un entusiasme unànime el fundador i gran mestre de la psicoanàlisi, Freud, que acaba d'3 passar el llindar dels vuitanta anys.

En la meua conferència donada a l'Associació dels Metges de Viena em dedico a l'exploració dels germens filosòfics de la psicoanàlisi.

He esmentat ja el paper importantíssim de la psicoanàlisi per a la literatura moderna. Per no parlar sinó d'uns quants exemples, ací tenim entre els alemanys, abans que tots, Leonhard Frank.

Jo mateix venia tenint ja de molt temps ençà un parentiu inconscient i místic entre la psicoanàlisi, sense, però, que aquest parentiu s'hagués fet conscient en mi.

—Deu fer poc temps que és dependent? —Com ho ha conegut? —Perquè encara es torna vermell quan diu els preus.

(Vart Hem, Estocolm)

Els concerts

Domènec Ponsa i Joan Peracaula, violinistes, a Audicions Intimes

El concert que «Audicions Intimes» va oferir-nos el divendres passat i que ha d'ésser el penúltim d'aquest curs, era interessant per dos conceptes.

El programa, d'acord amb els avatars del gènere esmentat, consistia de dues parts d'obres un xic oblidades de concertistes i públic, com és el de Sonata o trio per a dos violins i pianista acompanyant.

Aquesta darrera obra, escrita en 1914, ens va semblar encara tota impregnada del precisiós-ne sonor de Debussy.

En canvi en les obres antigues, de dificultats més franques encara que no pas més petites, Ponsa i Peracaula van triomfar plenament.

Aquesta part antiga del programa, per altra banda, aplegava obres valuosíssimes. Tal com si s'haguessin proposat il·lustrar una llicència d'història de la música del temps de Lluís XIV a l'Europa occidental.

belga instal·lada a Londres, que tant va contribuir precisament a consolidar-hi la fama de Corelli i dels seus seguidors.

En aquesta obra, escrita en una època ja avançada de la seva producció, Couperin, que tota la vida havia maldat per conciliar els dos estils de música aleshores dominants a França, el de Lully, més aviat austri i contrapuntístic, i el més joganer i melòdic de Corelli, va voler retratar homenatge al darrer d'aquests dos grans mestres.

Totes veritablement llàstima que els fidels d'«Audicions Intimes» es retreguessin d'aquesta sessió, i voldriem tenir la certesa que això no és degut al fet que els concertistes fossin dos joves compatriotes que no tenen per ara altre títol a presentar.

J. PETIT

No deixeu de llegir l'interessantíssim llibre de Gregorio Marañón Suara publicat EL CONDE-DUQUE DE OLIVARES (La pasión de mandar) Un volum de 500 pàgines i 65 gravats, relligat en tela. Preu: 25 ptes. EN VENDA A LA LLIBRERIA CATALONIA Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon número 24647

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Salons de Primavera

Creiem que, en resum, el que més quedarà dels Salons d'enguany són dos fets, un de caràcter general, l'altre personal.

El Saló de Barcelona ha pujat més de tot pel fet de conjunt. El de Montjuïc ho ha fet valent-se dels aguts dos de pit que han donat les figures artístiques eminents que el componen.

El primer reporta un aspecte total de rejuveniment. Les seves primeres sales respiren un aire molt més noble i més vivent que en les altres ocasions precedents, gràcies a haver extirpat de la seva organització mantes elucubracions pictòriques que l'havien fet passar fins ara com un recinte sagrat del decadentisme.

En el Saló de Barcelona, exceptuant les obres de Felip Elías, una d'Oleguer Junyent i una altra de Santasusagna, que es signifiquen pel seu extraordinari reeiximent, tot queda d'una notable regularitat, que, repetim-ho, constitueix el seu millor èxit i que examinarem degudament en articles successius.

En el Saló de Montjuïc es repeteix el cas dels esforços aïllats que comprometen el total del contingut, fent aparèixer llacunes antípodes.

A grans trets, tal com és del cas que es faci en una ràpida visió, sobresurten poderosament aquelles personalitats sobre les quals recauen les sospites del Premi Nonell i que representen la primera línia de la nostra pintura actual.

Hem parlat de Premi Nonell. Permeti's-ne de dir que tot i que en aquests moments no volem regir-nos per les inspiracions del detall, hi ha entre aquell aplec de valors esmentats, dos optants màxims, per a un dels quals, en bona lògica, ha de pronunciar-se el fall, Sisquella o Pruna.

Sisquella — Figura

gueix d'inferir-li la lleu qualitat poètica que acabem d'alludir.

Sense aquest esperit, no sempre massa reeixit, la seva pintura passaria completament desapercebuda.

Andreu Fonts

Andreu Fonts, també expositor a la Barcino, presenta una sèrie de teles que posen en clar un bon temperament de pintor. És una llàstima que no hagi vetllat més la unitat general, puix que moltes de les bones aptituds que demostra es perden en la confusió regnant entre la tendència i la tècnica.

No obstant, escollint entre les diverses directrius, es troben teles de molt bon sentit i traça que fan refermar la impressió citada, o sigui que si Fonts procura abandonar el poliglòtisme actual i es dedica a una sola manera de fer-se entendre, la seva obra millorarà notablement.

Florit

Es tracta d'un jove pintor de Madrid en curs d'adaptació al que podríem anomenar l'estilística del nostre país, sense que amb això vulguem deixar assentat que a Catalunya imperi un moviment artístic fixat definitivament.

Aquest és un terme de valor sobreentès que apareix quan ens referim a un pintor madrileny que ve a exposar a casa.

Florit passa ara pel pont que separa la pintura moderna del centre de la península i la del nostre país. Cau en aquella barreja expressionista que participa de la literatura i dels altres formulismes inherents a les èpoques de centrament d'un pintor ambiciós que més o menys impremeditament es troba amb tot un món per a explorar.

Per això l'obra momentània de Florit és conceptuosa i escapa dels dissenys que es vol imposar i que comencen d'entrevore's clarament en molts fragments de les seves teles.

Florit, però, té aptituds sobreesperades per a fer-se amb el que la seva consciència de pintor del dia li proposa. Posseeix una paleta aridada que li proporciona instants de brillants de matèria remarcables. Així mateix té la virtut d'usar d'un color molt amable i just i dibuixa notablement.

En definitiva, doncs, a Florit li manca únicament incorporar-se al que es proposa pel que fa a l'aspecte espiritual.

ENRIC F. GUAL

El Mestre de Sant Jordi, Jaume Ferrer i Lluís Dalmau

Conferència del Sr. Josep Gudiol, donada el 12 de juny en el II Saló «Mirador»

La personalitat del Mestre de Sant Jordi és una de les més grans incògnites de la història de la pintura gòtica catalana. Per identificar la seva persona han estat suggerides diverses teories. La primera, bastida per Sanpere i Miquel, adjudicava la paternitat de les obres agrupades a l'entorn de la famosa taula de Sant Jordi de la col·lecció Ferrer-Vidal, al pintor barceloní Bernat Martorell, citat sovint en contractes importants de la primera meitat del segle XV, època en què treballà el Mestre de Sant Jordi. Duran i Sanpere trobà que Bernat Martorell cobrà per l'obra de la miniatura que encapçala el còdex de Marquilles, miniatura que, essent molt allunyada de l'art del Mestre de Sant Jordi, és un obstacle per continuar sostenint la teoria Sanpere i Miquel. Queda la possibilitat que, donada la poca importància de l'esmentada miniatura, Bernat Martorell encarregués l'obra a un membre del seu taller.

La segona teoria, suggerida per Joaquim Folch i Torres, considera la influència de l'escola valenciana en l'obra del Mestre de Sant Jordi i fa remarcar una certa semblança entre aquest i Lluís Dalmau. Donat el fet que Dalmau era valencià i que, segons els documents, era considerat pels seus conciutadans com el millor pintor de l'època, identifica el pintor del retaule dels Consellers de Barcelona amb el Mestre de Sant Jordi.

Darrerament, mossèn Pere Batlle, conservador del Museu Diocesà de Tarragona, ha trobat una sèrie de documents sobre Ramon de Mur pintor de Tarragona, i amb ells ha filiat obres que lliguen amb el cercle del Mestre de Sant Jordi. Per una sèrie d'equacions molt ben fonamentades, arriba a la conclusió que el personatge amagat darrera l'anònim Mestre de Sant Jordi no és altre que Ramon de Mur. Mossèn Batlle publicarà en la *Miscel·lània Rubió i Lluch*, del Foment de Pietat, aquest interessantíssim estudi, que vindrà a ésser un dels peus drets més fermes per a la reconstrucció de la història de la pintura gòtica a Catalunya.

Sigui qui sigui el Mestre de Sant Jordi, el fet és que ell és el més gran pintor català del segle XV, autor, entre moltes altres obres notables, del famós retaule de Sant Jordi distribuït entre el Louvre i el Museu de Chicago, del retaule de la Transfiguració de la catedral de Barcelona recentment restaurat per Sutrà i resoltiu a un lloc d'honor a despeses de l'Ordre Benedití, del retaule de Púbol i de les dues taules de Santa Maria del Mar de Barcelona, pintures meravelloses que esperem veure aviat degudament col·locades.

L'art del Mestre de Sant Jordi representa la darrera fase de l'estil internacional. Format originàriament dintre del cercle estilístic del Mestre de Guimerà, evolucionà ràpidament vers un folgat realisme paral·lel en certa manera amb la pintura flamenca. Magnífic senyal de composició i detall, estudiava curosament les figures i tots els elements complementaris, fins a aconseguir una riquesa incomparable d'ambient i expressió. Emprà a fons la tècnica precisa dels miniaturistes que, si bé li donava un aspecte lleugerament monòton, li permetia acusar minuciosament un expressionisme portat a les més grans altures. Una monografia completa de l'obra immensa del Mestre de Sant Jordi pot ésser el llibre que donaria un valor més universal a la pintura gòtica catalana.

Els Jaume Ferrer són uns nous astres que es van perfilant, amb vigor cada dia més accentuat, com a caps de l'escola de Lleida. L'estudi encara incipient de la seva personalitat artística és un teixit d'equacions estilístiques i tècniques entre retaules anònims, equacions fonamentades en dos punts fixos: un d'ells és el retaule firmat del Museu Diocesà de Lleida i l'altre és el grandios altar de l'església de la Sang, d'Alcover, que consta pagat a Jaume Ferrer en 1457.

El cercle de la família Ferrer segueix el

datana i a Aragó fins a finals del segle XV. És molt possible que l'anònim Mestre de Lanaja sigui també algun membre de la família dels Ferrer. En conjunt, la família Ferrer constitueix una veritable escola que caldrà recercar a fons, puix que presentant sempre un interessantíssim paral·lelisme amb els tallers barcelonins, produït obres importants de gran qualitat.

Lluís Dalmau és l'autor de la tan famosa taula dels Consellers de Barcelona, signada en 1445. Malgrat ésser l'única obra coneguda d'aquest pintor, ella sola és suficient

Detall d'una pintura del taller de Jaume Ferrer. Col·lecció Hereus de Matias Muntadas. II Saló «Mirador». — Detall d'una pintura del Mestre de Sant Jordi. Col·lecció Hereus de Matias Muntadas. II Saló «Mirador» (Fotos A. D. A. C.)

següent esquema que suggerim com a pur templeig subjecte a futures modificacions de precisió. El membre conegut més vell de la família és el seguidor dels Serra que ha estat publicat per Post sota el nom de Mestre d'Albatarrec; el mateix pintor, en una fase més avançada, no és altre que el Mestre del Sant Sopar de Solsona, que signà amb el nom de Jaume Ferrer l'esmentat retaule del Museu de Lleida. Jaume Ferrer II, indubtablement fill de l'anterior, col·laborà amb el seu pare en el retaule de Monçó i treballant sol esdevingué el tan conegut Mestre de la Paheria, batejat també per Post, autor del retaule de la Paheria, del Verdú i altres, el qual en la seva darrera fase pintà el documental retaule d'Alcover.

Jaume Ferrer I, sense ésser un gran pintor, produí una sèrie d'obres ben notables dintre l'estil dels germans Serra i lleugerament influït també per Lluís Borrassà. El seu fill fou un pintor de més envergadura, que treballà durant el segle XV, influït primer pel Mestre de Sant Jordi i paral·lel més endavant amb l'art de Pere i Jaume Huguet. La influència del seu estil es deixà sentir a tota la comarca llei-

per posar el seu nom al cim d'un dels pinacles de la història de l'art gòtic a Catalunya. Documentalment sabem que Dalmau treballà a València, adscrit al servei d'Alfons el Magnànim, entre 1428 i 1438; durant aquest període, feu uns viatges a Castella i a Flandes, cosa que explica a bastament el flamenquisme de la taula dels Consellers. De 1438 a 1461 treballà a Barcelona, on era considerat, com ja hem dit abans, com a primer pintor del seu temps. El lleuger desprestigi sofert per la taula de Dalmau, a causa d'ésser en part una còpia de Van Eyck, queda salvat per la força i qualitat extraordinària dels retrats dels Consellers, veritable obra mestra, la més forta entre les pintures barcelonines de la primera meitat del segle XV.

Divendres passat, dia 5, donà la seva conferència el senyor Joaquim Folch i Torres, l'extracte de la qual publicarem la setmana vinent. Dilluns, dia 8, quedà clausurat el Saló que havia estat darrerament ampliat amb l'exposició del retaule dels Revenedors, obra d'Huguet.

SIGMUND FREUD

(Ve de la pàgina 6)

La veritat és tot el contrari, i el mateix Freud és un dels moralistes més inexorables. És veritat que proclama el caràcter primari dels instints d'instint de l'intel·lecte, afirmant que la vida dels instints és una força impulsora més dinàmica que la raó. Però si va cridar l'atenció sobre aquest fet, això no era pas per tal d'erigir un altar als impulsos brutals, sinó per tal de dirigir un foc il·luminós sobre aquells perills que amenacen l'intel·lecte, l'ànima i la moral des d'aquest costat. La psicoanàlisi va portar a la llum les energies inconscients i amagades, demostrant com aquestes poden preponderar sobre l'intel·lecte, si no estem alerta. Freud no és l'apòstol dels impulsos, sinó precisament de l'intel·lecte al qual tendeix a enfortir contra els perills que l'amenacen.

La moral de la psicoanàlisi, però, té encara una altra energia dinàmica, aquella força moral que es troba en el fons de totes les veritats. Mitjançant la psicoanàlisi, hem conegut una sèrie de veritats noves, ens hem acostat als misteris més secrets de la vida, i cada pas endavant en aquest camí representa un progrés molt considerable àdhuc en el camp de la moral. Aquelles persones que cerquen la veritat, la persegueixen i l'assoleixen són sempre més bones

i més valentes que les altres. Pot imaginar-se l'existència de guerres, crisis, odis de tota mena, lluites de classes, de castes, nacions i races, en una humanitat en la qual tots cerquessin la veritat, obtenint llur força personal de la font moral que s'amaga en el fons d'aquesta?

El dia del vuitantè aniversari de Freud, el món sencer va celebrar no sols el mestre de cabells blancs, sinó també, ensems, l'esdevinidor d'una humanitat més honrada, més bona i més pura. Perquè la psicoanàlisi no representa cap perturbació de la moral pública, sinó un camí cap a la pau i la felicitat, la ruta que ens mena a vèncer els impulsos baixos i animals, assegurant el triomf definitiu de la raó i de la sobrietat de l'home.

THOMAS MANN
(Trad. d'O. B.)

Canòdrom Guinardó

CURSES DE LLEBRERS
dimarts i dijous vespre;
dissabtes i diumenges,
tarda i nit

NOTA IMPORTANT: Viatges invitat amb taxi, sortida plaça Catalunya davant del Banc Biscaia. Consulteu condicions.

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 44
Telèfon 11655

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIOS

Galeries d'Art

SYRA
PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀSTIQUES, BATEIGS, ETC

GRAU SALA
(Teles i ventalls)

AULINA DE MATA
(Dibuixos colorits)

BUSQUETS

Saló anual del Gravat
Associació d'Artistes Gravadors
de Catalunya i Institut Català de les Arts del Llibre
Concurs de "Amics del Gravat"

La Pinacoteca
H. ANGLADA CAMARASSA
pintura

Inauguració dissabte
Passeig de Gràcia, 34

Florit — Circ

Igual que a l'altre Saló, en les properes setmanes ens referirem al de Montjuïc amb l'extensió que es mereix.

E. Rius

A la Sala Gaspar s'hi exhibeix un conjunt d'aquarelles i olis originals d'E. Rius, el qual mostra alguna particularitat remarcable pel que fa a les primeres.

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolor, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen espòntanament nerviós.
Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regnant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esportistes en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treball excessiu, tant físic com moral o intel·lectual, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i dissipant l'orgasme per reprendre'l novament i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica
NOTA: Dirigir-se i tramuntar 0'25 ptes. en agència de correus per al franquès a Oficina Laboratori Sòkars, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebent gratis un llibre explicatiu sobre l'orgasme, desenvolupament i tractament d'aquesta malaltia

MIRADOR SETMANAL...

... de política catalana

L'ORDRE PÚBLIC TORNA A LA GENERALITAT

Dijous passat, en execució dels acords de la Junta de Seguretat, el senyor Caselles donava possessió dels serveis d'Ordre Públic al conseller de Governació senyor Josep Maria Espanya. L'acord transaccional a què s'arribà en la reunió celebrada a Madrid per la Junta de Seguretat consisteix a designar el conseller de Governació com a depositari, durant aquests dos mesos, dels serveis d'Ordre Públic, fins que siguin defi-

nitivament traspassats els serveis, una vegada complerta la reorganització. El senyor Caselles, que era comissari general d'Ordre Públic, continuarà al front dels serveis fins al traspass definitiu. Després s'indica que passarà a exercir la Comissaria delegada de l'Estat a Catalunya, que té al seu càrrec, com se sap, els serveis que continuen depenent de l'Estat Central.

L'ACTUACIÓ DEL GOVERN. — LA SETMANA POLITICA, SOCIAL I PARLAMENTÀRIA

Ultra l'examen dels pressupostos, que el govern va estudiant a poc a poc, el govern català s'ha preocupat de l'aplicació de certs punts de la llei de Contractes de Conreu

flamencos que demà mateix poden enrolar-se en el feixisme, si Primo de Rivera és més chulo i té més diners i més pistoles. Per altra part l'esbroncament a Largo Caballero a Saragossa i els atacs, directíssims, d'«El Socialista» contra Araquistain, han determinat un canvi d'orientació de Claridad, que no veu tan clar els seus dogmes de la revolució social-nihilista.

Per sobre de tot els grups socialistes han tingut la clara visió que l'extremisme revolucionari no afavoria cap moviment marxista, sinó que era la C. N. T. la que triomfava. Efectivament, la U. G. T. de Madrid ha hagut de renunciar la vaga de cambres, que havia donat per acabada, perquè la C. N. T. ha volgut continuar-la. Està en perill el tradicional predominí de la U. G. T. a Madrid. És un tema de reflexió per als marxistes superortodoxos.

Aquesta situació caòtica, l'exemple de moderació — que no exclou l'adopció de mesures eficaces de govern — que ha donat el Front Popular francès i el seu líder Léon Blum, han fet entrar en raó una mica tothom. A més a més els fets de Yestes, tragèdia de fam i misèria, donaven un balanç negatiu per certes intencions. Demanar la dissolució de la Guàrdia civil era, almenys, inoportú. El govern, doncs, obtingué un positiu exit parlamentari. Pugué afirmar que no permetrà que s'afuixi l'ordre i l'autoritat i que castigarà inexorablement els inductors de desordres. El ministre de la Governació féu acceptar les tesis del republicanisme social, que són les del govern, sense fer cap concessió als qui ja s'havien precipitat a demanar la seva dimissió.

Repetim que d'aquest debat parlamentari el Front Popular n'ha sortit vencedor. I diem Front Popular perquè el govern no té altre programa que l'acceptat per tots els partits que integren la majoria parlamentària, i el govern no pot admetre desordres que tinguin per objectiu l'exemplament o la modificació d'aquest programa de govern. Les bases amb què s'accepta la formació del govern de Front Popular responen a un pensament polític que té, naturalment, uns supòsits econòmics i socials determinats. Exigir qualsevol ampliació suposa rompre l'equilibri d'aquest programa i, per tant, el fracàs d'un pensament polític, econòmic i social.

Podrà el govern prosseguir ara la seva comesa amb la necessària calma? Resten encara molts problemes, molts conflictes. El balanç d'aquesta setmana és positiu. Tant de bo continuï essent-ho en l'esdevenidor.

A darrera hora, s'ha descobert una conspiració, afortunadament desbaratada, contra la seguretat de l'Estat.

LA SITUACIÓ SOCIAL. — LA CRISI INTERIOR DEL PARTIT SOCIALISTA. — LA SETMANA PARLAMENTÀRIA

La situació social a Espanya continua essent greu. A les vagues de cambres i ascensoristes, s'hi afegeix aquesta setmana la del ram de la construcció. A la resta d'Espanya hi ha nombrosos conflictes socials, minaires, agrícoles, industrials, que el govern procura arranjar amb tota urgència.

La crisi interior del partit socialista persisteix, tot i que ambdós bàndols han disminuït notablement la seva rancúnia. Gon-

xisme italià contra les sancions i l'actitud ginebrina en general.

LA REUNIÓ DELS CAPS DE LA PETITA ENTESA

En ocasió del tercer aniversari de la tornada del rei Carol a Bucarest, s'han reunit en aquesta ciutat els tres caps dels països que componen la Petita Entesa: Benes, el rei Carol i el príncep Pau, regent de Iugoslàvia.

Entremig de les festes, han examinat la situació de l'Europa Central després del cop de força hitleria i de les darreres gestions diplomàtiques d'Itàlia prop d'Austria i d'Hongria. Després d'aquesta reunió, Alemanya pot veure clar que no s'afuixen els lligams de la Petita Entesa, la qual segueix sostenint la S. de les N. i la seguretat col·lectiva, per bé que Benes — acèrrim defensor del desarmament general — ha hagut de reconèixer amb amarguesa que, sobre aquest punt, no era possible, actualment, conciliar la teoria i la pràctica.

D'esquerra a dreta: Debicki, ambaixador polonès a Belgrad; Beck, ministre d'Afers estrangers de Polònia; Stoyadinovitch, president del Consell de ministres iugoslau; el ministre Martinas

zález Peña ha fet pública una carta en què es mostra disposat a no pendre part a cap acte públic mentre continui l'actual antagonisme.

Parlamentàriament, llevat dels debats sobre els fets de Yestes, no s'ha esdevingut res d'important. S'ha discutit la creació d'un Tribunal que aplicarà la llei sobre responsabilitats als jutges i magistrats; s'han aprovat les actes de Ciència, que deixen sense representació parlamentària Goicoechea i Primo de Rivera, i es proclama Alvarez Mendizábal, al qual els feixistes han amenaçat, àdhuc, amb no «deixar créixer el seu fill».

La resta no ha tingut cap abast.

diplomàtiques d'Itàlia prop d'Austria i d'Hongria. Després d'aquesta reunió, Alemanya pot veure clar que no s'afuixen els lligams de la Petita Entesa, la qual segueix sostenint la S. de les N. i la seguretat col·lectiva, per bé que Benes — acèrrim defensor del desarmament general — ha hagut de reconèixer amb amarguesa que, sobre aquest punt, no era possible, actualment, conciliar la teoria i la pràctica.

EL MINISTERI BLUM

Amb gran rapidesa, Léon Blum ha constituït el seu ministeri, perquè sabent oficiosament, des de després de les eleccions, que seria cridat a la presidència del Consell, havia fet ja totes les gestions necessàries. Com a novetat d'aquest govern, hi ha el fet de formar-ne part tres dones, entre elles un Premi Nobel, Mme. Juliet-Curie.

Donada la situació anormal de França, amb gran nombre de vagues declarades cada dia, era urgent de resoldre la crisi provocada per la dimissió del govern Sarraut. I, pel que fa a la política exterior, la posició de França és també delicadíssima, entre una Alemanya hostil i en plena reconstrucció de la puixança militar, una Itàlia que sembla a punt de llançar-se en braços d'Alemanya, i una Anglaterra indecisa.

Al cap de dos dies de constituït, el govern Blum s'ha presentat a les Cambres. Blum llegí la declaració ministerial al Parlament, i Daladier al Senat. En la discussió sobre política internacional, després de la declaració, Blum no ha volgut fer afirmacions massa categòriques, que des del banc del govern haurien pres gran importància, tement potser complicar una situació ja prou envitricollada.

Un «croix de feu», Xavier Vallat, amb intenció evidentment injuriosa, va dir que era «la primera vegada que un jueu presidia el govern d'un país llatí». A més que això no és exacte, l'antisemita i clerical Vallat hauria de saber que els pontífexs mateixos no s'han estat de tenir consellers financers i banquers jueus.

El ministeri Blum, després d'una breu discussió, ha obtingut el vot de confiança.

LA CRISI POLITICA BELGA

Contràriament a totes les previsions, la crisi ministerial belga, que s'hauria hagut de resoldre tot seguit de les eleccions amb la formació d'un gabinet tripartit, s'ha prolongat per un temps anormal en els costums parlamentaris. El rei donà de primer l'encàrrec de formar govern a Van Zeeland, però aquest no hi reeixí, i aleshores el sobirà cridà Vandervelde, el qual també fracassà. Després, ha tornat a entrar en escena Van Zeeland... i a hores d'ara no es pot saber encara si podrà complir l'encàrrec, o si tornarà a rebre Vandervelde, o, com es diu, serà cridat Henri de Man.

Diverses raons han motivat la prolongació de la crisi. Dissensions entre els caps dels tres partits majoritaris, vacil·lacions per part del rei quant a donar als socialistes la direcció de la política, etc.

Diuen que passat tingueren lloc les eleccions parcials, en les quals també els catòlics han perdut alguns llocs en avantatge dels rexistes. És de doldre que en un país de tradició liberal com Bèlgica, un partit de caràcter dictatorial i amb contactes tèrbols amb el nazisme aconseguís algun triomf, per limitat que sigui.

... de política internacional

LA CONVOCACIÓ DE L'ASSEMBLEA DE LA S. DE LES N.

Els presidents de l'Assemblea i del Consell de la S. de les N. — Benes i Eden — han accedit a la sol·licitud del govern de Buenos Aires, i l'Assemblea s'ha convocat per al dia 30 i el Consell per al dia 26. Però Benes no podrà presidir l'Assemblea, essent cap d'Estat. Per aquesta mateixa raó, el Negus no podrà intervenir personalment ni a l'Assemblea ni al Consell.

Encara que sembli estrany, els poders d'aquella són més limitats que els d'aquest, i en definitiva toca al Consell de decidir sobre la proposició argentina referent al no reconeixement de l'anexió d'Etiòpia per Itàlia i a la reforma de la S. de les N.

De totes maneres, de l'Assemblea sortirà almenys una condemna moral per l'agressió perpetrada contra un país membre de la S. de les N. Però no serà pas això el que farà justícia als etiops.

LA GREU SITUACIÓ A L'EXTREM ORIENT

S'han agreujat les coses, a propòsit de la Xina del Nord, de la qual vol fer-se el Japó amo absolut, malgrat que aquella regió depengui de Nanking i les administracions locals no vulguin fer-se'n independents, i malgrat que l'exèrcit del general Sung ocupi les províncies de Txahar i Hopei, i malgrat que a Peiping segueixin residint les ambaixades acreditades prop del govern de Nanking.

Des de fa un temps, el captivament del

govern de Tòquio amb les ambaixades estrangeres a Xina — i sobretot amb l'anglesa — no té res d'amable. S'ha volgut que Anglaterra donés satisfaccions al Japó per la mort d'un oficial japonès, atribuïda a soldats britànics. Una enquesta ha demostrat que l'acusació era falsa; es tractava de buscar un pretext de demanar a totes les ambaixades que suprimissin la guàrdia militar.

Mentrestant, a Xina creix el front anti-japonès i cada dia pren caràcters més violents. El mariscal Txan Kai Xec no sap què fer: la fracció nacional del Kuomintang, les organitzacions d'estudiants i les comunistes — aquests esborrant el passat — el seguirien si es posés al cap del front anti-japonès per a impedir la invasió de la Xina del Nord. Però segurament el mariscal sospesa de quin cantó li convé decantar-se.

Xina és un dels països fundadors de la S. de les N., però això no li ha servit mai de gran cosa. La inacció ginebrina davant les agressions japoneses ha estat precisament un dels arguments esgrimits pel fei-

ESCRUTINI

—Una candidatura que porta: Venut, Traïdor, Bandit... Anul·lada?
—No, no! Compteu-la a favor meu!

—Bravo! Admirable!
—I és música que he comprat de segona mà...
(Vendémiaire, Paris)

—I al petit, quan l'inflen, papà?
(Ric et Rac, Paris)

... de política de la República

ELS FETS DE YESTES AL PARLAMENT

Durant tota la setmana els fets d'Yestes han retingut l'atenció política i parlamentària. En certa manera aquests fets eren com una síntesi de les divergències políti-

ques i socials que es manifesten en l'actual situació. Pels grups de l'oposició, aquests fets es consideraven determinants en la desfeta del Front Popular com a formació governamental. És natural, doncs, que intentessin ajudar i influir aquesta desfeta i adoptessin una posició de passivitat, com si realment fos un conflicte entre els grups moderats i els extremistes del Front Popular. No podien adoptar, en aquest cas, aquella posició que tant d'èxit els donà en els fets de Casas Viejas perquè la situació no invita pas a cap demagogia dretista, ans al contrari.

Sortosament la interpellació parlamentària sobre aquests fets luctuosos s'ha produït després d'una sèrie de liquidacions de greuges entre els grups extremistes que ha facilitat la normalització del caos que imperava fins ara. L'atemptat contra Prieto, González Peña i Belarmino Tomás ha fet adonar al grup de Claridad que la majoria dels frenètics que aplaudeixen Largo Caballero no són ni marxistes ni són res, sinó uns purs

LA TORRETA

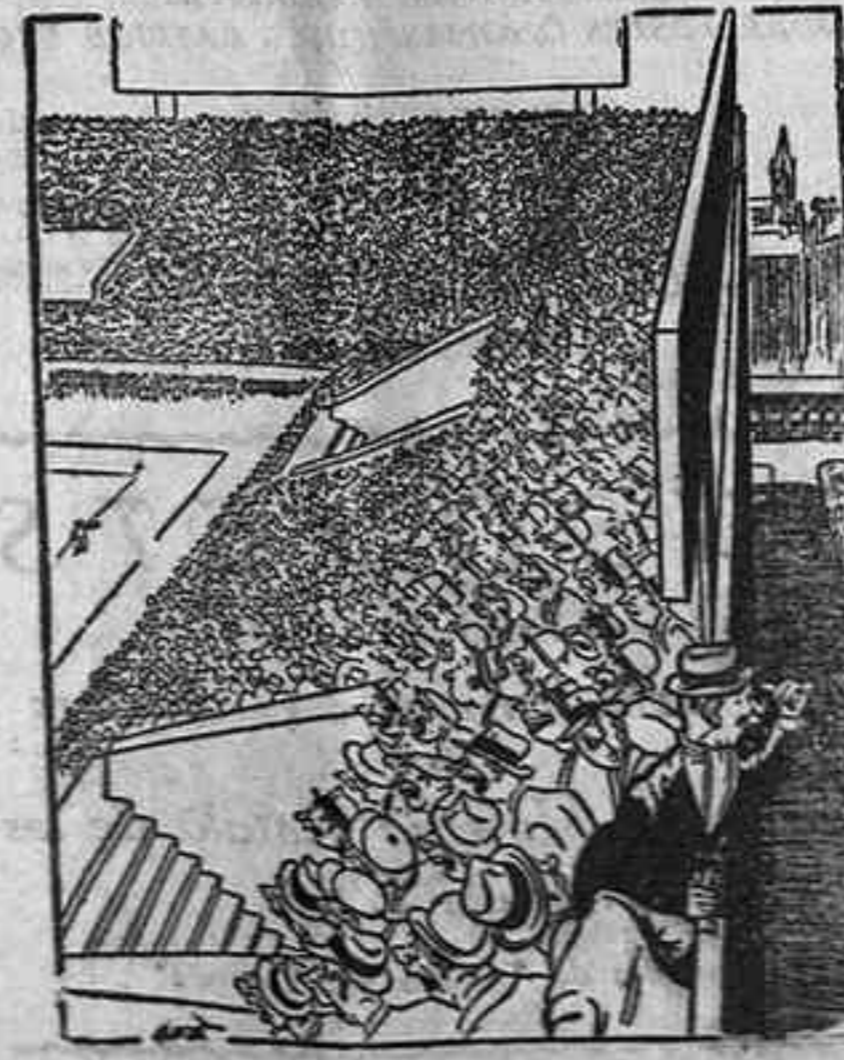
—Crec que els lladres van a venir a robar, l'altre dia?
—Sí, se'n van emportar el gos de presa i el pany de seguretat.
(Ric et Rac, Paris)

La nota moderna. — Sort que cap amiga no em veurà amb un barret així!
(Smith's Weekly, Sydney)

—Deixeu-me estar! Sóc un suïcida!
—I la meua medalla de salvament, fumut egoïsta?
(Smith's Weekly, Sydney)

—Des d'aquí es té una magnífica vista sobre el Pla del Llobregat!
(Evening News)

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11654